

DIRVA

Nr. 118

Spalis-October 13, 1961

Cleveland, Ohio

Lietuvos nacionalinio
M. Mažvydo biblioteka

Europoje didinamos karinės jėgos 'netikėtam atvejui'

Dar 10,000 amerikinės karo aviacijos ir armijos karių bus pasiūsta į Vakarų Europą, pradedant lapkričio 1 dieną. Tuo pradeda nauja konvencinių pajėgų stiprinimo fazė, ruošiantis "netikėtam atvejui" Berlyno krizėje.

Anksčiau JAV administracija buvo paskelbusi, kad Europon siunčianti 40,000 karių. Jų dalis jau pasiekė Prancūziją ir Vakarų Vokietiją, bet didžioji masė dar tebėra ruošiamą kelionei arba jau pakeliui.

Naujojo kontingento sąstatae siunčiamieji sprausminių kovos lėktuvų junginiai, kaip gynybos sekretorius McNamara pareiškė, "reikšmingai sustiprins" taktines JAV aviacijos grupes Europos kontinente. Papildymas liečia 275 lėktuvų perkėlimą.

Pentagono nutarimas buvo paskelbtas po to, kai prezidentas Kennedy spaudos konferencijoje buvo paprašytas atremti kaltinimus, jog jis nepajėgęs Sovietiją įtikinti, kad Amerika esanti pasiruošusi į jėgą atsakyti jėga.

Prezidentas atsakė, kad branduolinių jėgų srityje esą įsakytą 50% padidinti Polaris tipo povandeninių laivų statybą, 50% padidinti strateginių bombonešių paruoštis, 100% padidinti Minuteman raketų gamybą ir kiti projektai.

Konvencinių pajėgų srityje esąs 75% padidintas moderniosios tolimųjų dis-

dalinių ir 10,000 lenkų kariuomenės. Čekoslovakijos kariniai junginiai "manevruoja" pietinėje Rytų Vokietijos dalyje.

Sovietų ir lenkų kariniai junginiai apimę parašiutininkų ir kitas aviacijos grupes. Lenkai atsigabėję tan-

pasieks apie spalio 24 dieną.

Incidentai Berlyne tęsiasi
Tuo tarpu Berlyne tebesikartoja incidentai ir tebesitęsia jėgos demonstravimas. Trečiadienį komunistai sustabdė visą trafiką Friedricho gatvėje, vienin-

Nikita karo žygyje...

kus, artileriją ir mažiausiai 650 sunkvežimių bei pakankamai lauko virtuvų mai-tinti trims kovos divizionams.

Nauji sovietų kariniai kontingentai pakėlė komunistų karinių jėgų dydį Ry-

teliam praėjimo punkte į Rytų Berlyną, skirtame sąjungininkų kariams ir užsieniečiams. JAV karinei policijai stovint su nuogais durtuvais prie sienos, amerikiečių karininkai įkalbinėjo komunistus praleisti trafiką. Tuo metu Vakarų Berlyno valdininkai per garsiakalbius skelbė Vakarų pažiūras. Jiems baigus ir nuvažiavus, komunistai atidarė vartus.

Vakarų Vokietijos prezidentas Lübke įspėjo savo gyventojus, kad jie turį pasiruošti tokiai dienai, kurią vokiečiams gali tekti kovoti su vokiečiais, siekiant atremti komunistų puolimus.

Tuo pat metu amerikiečių įgulos atlikinėjo paruošties pratybas, ir amerikiniai ma lū n s parniai išgabeno naujus pabėgėlius iš Stein-

stueckeno enklavės — komunistų apsupto kaimo, atskirto nuo Vakarų Berlyno. Komunistai pareiškė naujus protestus dėl jų kontroliuojamo koridoriaus persikridimo — Rytų Vokietijos suverenumo pažeidimo. Britų ambasadorius Sir Christopher Steel atliko "vėliavos p a d e m o n s t r a v i m ą", išilgai spygliuotų vielų sienos pravažiudamas dideliu limuzinu, virš kurio plėvėsavo britų vėliava.

Karui paruošta Vak. Berlyno policija

K o m u n i s t i n i s U l b r i c h t o režimas paskelbė, kad jis laikysiąs agresijos veiksmu planuojamą Vakarų Berlyno policijos apginklavimą moderniaisiais amerikiniiais automatais.

Vak. Berlyno policiją dabar sudaro apie 13,000 vyrų, kurių tarpe yra apie 3,000 policininkų grupė, paruošta nepaprastų įvykių atvejams. Ją sudaro savanoriai jaunuoliai tarp 17 ir 21 metų, kurie esą kariškai

JONAS KAZANAUSKAS, žinomo Chicagoje banko Mutual Federal Savings and Loan Association prezidentas, didelis Dirvos rėmėjas, sutiko būti Chicagoj rengiamo Lietuvos Vyčių choro koncerto globėjų garbės pirmininku, savo stambia auka paremdamas čia gimusių lietuvių organizaciją. Koncertas, kurio programoje be choro dar dalyvaus solistai Pr. Bičkienė ir St. Baras, įvyks lapkričio 12 d. Chicagoje, Jaunimo Centre. Nuotraukoje Jonas Kazanauskas tarp čia gimusių lietuvių (iš kairės): L. Matekonis, Ir. Rakaitis, E. Laurin ir E. Rogers.

KENNEDY NEMATO LENGVOS IŠEITIES IŠ BERLYNO KRIZĖS

Prezidentas Kennedy spaudos konferencijoje pareiškė, kad beveik mėnesį trukę pasitarimai tarp JAV ir Sovietijos nedavė vilties, kad Berlyno ir Vokietijos klausimai būtų išspręsti greitai ir lengvai. Jis nurodė, kad vienintelį padaršinimą sudaręs Maskvos noras kalbėtis, ir pažadėjo tęsti tuos pasitarimus. Bet iš esmės, kaip jis pareiškė, "mes nematome kranto".

KARO GRĖSMĖ DIDĖJA

Per televiziją perduotoje spaudos konferencijoje prezidentas išreiškė susirūpinimą įvykiais Berlyne, Pietryčių Azijoje ir didėjančia karo grėsme.

Kalbėdamas apie Vokietiją, jis nurodė, kad per pasikalbėjimą su sovietų užsienio reikalų ministru Gromyko išsryškėjo "labai didesnį" nuomonių skirtumą tarp Maskvos ir Washingtono, ir nesą įrodymų, kad būtų rasta "aiški išeitis".

Pasikalbėjimai su Rusija bus tęsiami, bet JAV neatstovaus viena visų sąjungininkų. Vakarų valstybės atrodo "iš esmės sutarčios", tik turinčios nuspręsti, su kokiais pasiūlymais turi sutikti Maskvą.

Į korespondento klausimą dėl didėjančio amerikiečių susirūpinimo karo grėsme prezidentas atsakė, kad jų susirūpinimas dėl karo galimybės yra "natūralus ir visai teisingas".

Sovietija jau senai turėjo "politinių ambicijų" Vakarų Europos gerovės ir jėgos atžvilgiu ir

tai konfliktą darą "labai, labai pavojingą reikalą". JAV ambicijos yra apsaugoti Vakarų "gyvybiškus interesus" be karo, tačiau dėl mokslo išradimų ir žmonių nesugebėjimo kontroliuoti savo santykius "mums tenka gyventi pavojingiausius žmonių istorijos laikus".

Prezidentas išreiškė apgailestavimą, kad sovietai atnaujiną branduolinius bandymus atmosferoje, ir pareiškė, kad JAV tuo tarpu tęs tik požeminius sprogdinius.

JĖGOS NAUDOJIMO KLAUSIMAS

Šešiolikštasis spaudos konferencijos klausimas skambėjo: "Pone prezidentė, ar tamsta užmus padarei sprendimą nenaudoti jėgos, kuria būtų sustabdytas sienos statymas Berlyne? Ir jei reikėtų iš naujo, ar tamsta padarytum tą patį sprendimą? Ar kodėl buvo kita alternatyva, jei tamsta nepadarei to sprendimo?"

Prezidentas atsakė: "Kaip žinote, Rytų Berlynas ir Rytų Vokietija buvo sovietų kontrolėje nuo 1947 -- 48 metų. Nebuvo keturių jėgų kontrolės, kuri būtų kontroliavusi tą sritį. Daug dalykų atsitinka Rytų Europoje, kaip tai pareiškiau savo kalboje Jungtinėms Tautoms, kuriuos mes laikome visiškai nepatenkinamais -- paneigimas laisvųjų, paneigimas politinių teisių, tautinių nepriklausomybių ir taip toliau. Ir tai yra reikalas lygus susirūpinimo, liečiančio akciją, kurią jūs aptarėte. Tai sritis, kurias Sovietija laiko nuo II Pasaulinio karo pabaigos, jau 16 metų."

Kalboje Jungtinėms Tautoms, kaip atmename, prezidentas ragino Jungtines Tautas vispusiškai išdiskutuoti kolonializmo klausimą ir įgyvendinti laisvo apsisprendimo principą, įgyvendi-

nant laisvų plebiscitų praktiką kiekvienoje žemės rutulio dalyje.

SUSIRŪPINIMAS PIETRYČIŲ AZIJA

Atidarydamas spaudos konferenciją, prezidentas pareiškė, kad jo karinis patarėjas gen. Maxwell D. Taylor ateinančią savaitę siunčiamas į Pietų Vietnamą išstudijuoti ir nustatyti priemonėms, kurios pagelbėtų tam kraštui atsiginti nuo komunistų agresijos.

Prezidento žodžiais, nuo gen. Taylora pranešimo priklausys, ar JAV turi mesti savo kovos vienetus į Pietryčių Aziją.

Kitas reikšmingas įvykis, turįs ryšio su Pietryčių Azijos situacija, yra generolo James A. Van Fleet paskyrimas gynybos sekretoriaus patarėju partizaninės kovos klausimams. Jis vadovaus kovai su partizanais ruošiamų grupių apmokymui.

Gen. Van Fleet vadovavo karinei misijai Graikijoje 1948 metais, kada komunistų partizanai remiami Jugoslavijos ir Sovietijos, bandė užgrobti tą kraštą. Gen. Van Fleet vadovaujama grupė, vienu metu pasiekusi 527 asmenis, apmokė graikų kovos vienetus ir neretai dalyvavo fronto operacijose. Pilietinis karas baigėsi, komunistams nepasiekus tikslų, ir viena to pralaimėjimo išdava yra laikomas Tito atskilimas nuo Maskvos.

Gen. Taylorą į Pietryčių Aziją lydys specialistų grupė iš įvairių administracijos skyrių, nes tuo pat metu bus renkami duomenys ir kitokiai pagalbai tuose kraštuose. Gen. Van Fleet tuo tarpu atostogauja Graikijoje, ir tikima, kad pareigas pradės eiti spalio 30 dieną.

Vakariečių pasitarimai

Ateinančią savaitę Washingtone pradėdami ambasadorių vadovaujami keturių Vakarų valstybių specialistų pasitarimai, kuriuose bus siekiama suderinti sąjungininkų pažiūrų skirtumus į Berlyno krizę.

Nuomonių skirtumai liečia tiek taktiką dėl derybų su Sovietija, tiek ty derybų apimtį ir turinį. Ambasadorių pasitarimai nutarti pradėti, kai JAV administracija priėjo išvados, kad užsienių reikalų ministerių konferencija dar būtų "nepribrendusi".

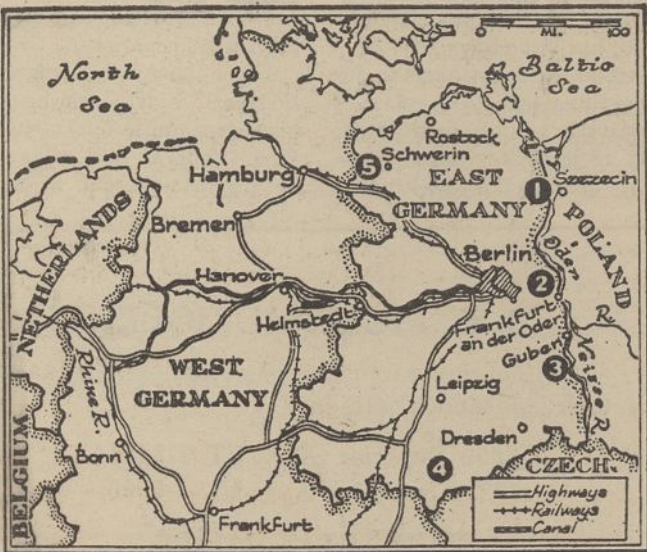
Visi keturi Vakarų partneriai sutaria, kad Rusko-Gromyko pasitarimuose nerasta bazės deryboms, bet nesama vieningos pažiūros į tai, kaip toliau tęsti tas "tiriamąsias diskusijas".

Oficialiai žinoma, kad JAV ir Britanija yra linkusios laikytis

lankstesnės linijos, negu Prancūzija ir Vakarų Vokietija. Patarėji Rusko-Gromyko pasitarimai, kaip informuoti šaltiniai teigia, tą nuomonių skirtumą tik sustiprino.

Vakarų Vokietija griežtai atmetusi bet kokias "nuolaidų idėjas", iškilusias pirmajame Rusko-Gromyko pasitarimų rate. Jų tarpe esančios "ginklų apribojimų zonos" Vakarų Vokietijos sąskaiton.

Paryžiuje nelaukta įvyko prancūzų - vokiečių pasitarimai Berlyno klausimais, kai ten Vakarų Vokietijos atstovai dalyvavo Bendrosios Rinkos konferencijoje. Tie pasitarimai nuste-bino Washingtoną ir Londoną, kuriems nieko apie tai anksčiau nebuvo pranešta.

Varšuvos pakto manevrai Rytų Vokietijoje. Lenkų kariuomenė atvyko pro Stetiną (1), o sovietų -- pro Frankfurtą prie Oderio (2) ir Gubeną (3). Čekų junginiai pastebėti pietinėje krašto dalyje (4). Manevrų centras yra Schwerino apylinkėje (5).

tancijų aviacijos pajėgumas, 150% padidintos kovai su partizanais jėgos. Naujausio tipo šautuvų M-14, kuriais perginkluojamos JAV karinės jėgos, anksčiau buvo išduodama po 9,000 per mėnesį, o dabar tas kiekis jau padidintas iki 44,000 vienetų per mėnesį.

Komunistų bloko "manevrai" Rytų Vokietijoje

Diena anksčiau buvo paskelbti Vakarų žvalgybos surinkti duomenys apie Rytų Vokietijoje vykstančius komunistinio bloko karinius manevrus.

Vakarų Vokietijos pasienin netoli Hamburgo esą atvykę 50,000 sovietų kovos

tų Vokietijoje iki 300,000. Yra liudijimų, kad kai kurie naujai atsiųstieji sovietų junginiai buvo matyti Maskvos apylinkėse dar prieš tris savaites. Sovietų karinėms pajėgoms Rytų Vokietijoje vadovauja marš. Konevas.

Komunistų bloko manevruose dalyvauja ir apie 160,000 karių iš Rytų Vokietijos "liaudies armijos". Vokietijon atvykusių čekų karių jėgų dydis dar nenustatytas, bet kai kuriose vietose pastebėti čekoslovakijos generalinio štabo nariai.

Stebėtojai tiki, kad tai reiškia tik pradžią komunistinių jėgų telkimo Rytų Vokietijoje. Spėliojama, kad aukščiausią laipsnį jis

VELNIŠKOJI SUTARTIS (16)

Ribbentropas siūlo pasidalinti visą pasaulį

Kremliaus apmaudą prieš Hitlerį dar labiau sustiprino du įvykiai 1940 metų rudenį.

Rugsėjo 16 dieną Ribbentropas telegrafavo Schulenburgui, kad jis turės aplankyti Molotovą ir jam "tarp kita ko" paminėti, jog Vokietija esanti nusistačiusi per Suomiją pasiųsti kariuomenę pasitiprinimui į šiaurinę Norvegiją.

Keliomis dienomis vėliau, rugsėjo 25 d., Ribbentropas vėl telegrafavo Maskvos pasiuntinybei, šį kartą jos reikalų vedėjui, nes Schulenburgas atostogavo Vokietijoje. Ši informacija buvo labai slapta, pažymėta pastaba: "Vien tik pasiuntinybės reikalų vedėjui". Ji prasidėjo žodžiais:

"Sekančias instrukcijas aš tik tuo atveju pildyti, jei tamstai kvirtadienio begyje iš mano ministerijos bus telefoniskai arba telegrafiskai perduotas žodis "įspildymas".

Pasiuntinybės reikalų vedėjas turėjo Molotovui pa-

sakyti, kad artimiausiomis dienomis greičiausiai busiant pasirašyta karinė sutartis tarp Japonijos, Italijos ir Vokietijos. Sutartis nesanti nukreipta prieš Sovietiją, kas esą pabrėžta specialiaame paragrafe.

"Ši sutartis (aiškino Ribbentropas) yra nukreipta... vien prieš amerikinius karo kurstytojus. Savaimė suprantama, sutartyje tai nėra įsakmiai pasakyta, bet iš teksto prasmės galima tai aiškiai suvokti... Jos išimtinis tikslas yra... grąžinti protan tuos elementus, kurie Ameriką kursto karan. Jiems norima atverti akis, kad jie, įsiveldami į dabartinį karą, automatiškai savo priešais įsigytų tris didžiasias valstybes".

Šaltas sovietų užsienių reikalų ministeris, kurio nepasitikėjimas vokiečiais dabar augo, kaip grybai po lietaus, buvo nepaprastai skeptiškas, kai pasiuntinybės reikalų vedėjas Werner von Toppelskirch tą pranešimą perdavė rugsėjo 26 die-

nos vakare.

Su tuo pedantišku smulkmeniškumu, kuris buvo tuomet tipiškas jo veiksmams tiek priešų, tiek draugų atžvilgiu, jis tuoj pat pacitavo Maskvos sutarties ketvirtąjį punktą, pagal kurį Sovietija turinti teisę pamatyti trijų valstybių sutarties tekstą dar prieš pasirašymą, "įskaitant jo slaptąsias dalis", kaip jis pridūrė.

Molotovas taip pat norėjo sužinoti daugiau smulkmenų apie vokiečių tranzito sutartį su Suomija, apie kurią jis patyręs tik iš spaudos. Jau tris dienas, pridūrė Molotovas, Sovietiją pasiekia žinios apie vokiečių kariuomenės iškilimus mažiausiai trijuose suomių uostuose, "bet apie tai iš vokiečių pusės nieko nebuvu pranešta".

"Sovietų vyriausybė (tęsė jis) pageidauja gauti sutarties dėl vokiečių kariuomenės tranzito per Suomiją tekstą, įskaitant jos slaptąsias dalis... ir prašo pranešti, koks tos sutarties tikslas, prieš ką ji nukreipta ir ko ja siekiama".

Rusai turėjo būti apsiminti. Tai suprato net bukaprotis Ribbentropas.

Spalio 2 dieną jis perdavė telegrafu į Maskvą tai, ką jis vadino "susitarimu" su Suomija. Jis dar kartą pabrėžė, kad tuo metu jau pasirašytas trijų jėgų paktas nesąs nukreiptas prieš Sovietiją, ir išsklamin-gai pareiškė, kad nesą "nei slaptų protokolų, nei kitokių slaptų susitarimų".

Kai spalio 9 dieną Ribbentropas nurodė Toppelskirchui, kad jis Molotovui "tarp kita ko prasių" apie vokiečių "karinės misijos" siuntimą į Rumuniją, Molotovas ir naująją žinią priėmė nepaprastai skeptiškai, tepaklausdamas tik apie "Rumunijon siunčiamų karinių dalinių skaičių".

Tas skepticizmas iššaukė ilgą vokiečių užsienio reikalų ministerio laišką Stalinui, kuris buvo išsiųstas spalio 13 dieną, ir kuriame Ribbentropas bandė išsklaidyti sovietų įtarinėjimus.

Laiškas, kaip ir reikėjo laukti, buvo arogantiška lekcija, pilna melų ir išsiskėnijimų. Atsakinga dėl karo ir visų jo ligšiolinių pasekų tesanti tik Anglija. Bet "viena yra tikra: karas, kaip toks, vienaip ar kitaip svarstant, mūsų jau yra laimėtas. Jau tik laiko klausimas, kada Anglija... galutinai prisipažins savo visiška žlugimą".

Prieš Rusiją nukreiptos priemonės Suomijoje bei Rumunijoje ir trijų valstybių paktas buvo taip išaiškinta, lyg tai iš tikrųjų būtų laimėjimai Rusijai. Tuo pat metu britų diplomatija ir britų slaptieji agentai stengiasi sugadinti santykius tarp Sovietijos ir Vokietijos. Ar negalėtų klausė Ribbentropas, pats Molotovas atvykti į Berlyną, kad pats fiureris turėtų progą savo mintis apie būsimą abiejų kraštų santykių vystymąsi išdėstyti ponui Molotovui?

Ribbentropo laiške buvo galima aiškiai įžvelgti, kuria kryptimi tie santykiai turėtų vystytis: pasidalinant pasaulį tarp keturių totalitarinių jėgų:

"Išvadoje aš norėčiau pasakyti, kad ir pagal fiurerio pažiūrą

VENGRIJOJE KIEK GERIAU, BET...

Ar kas pasikeitė Vengrijoje, praslinkus penkeriems metams nuo tautinio sukilimo, kuriame dalyvavo ne tik komunizmo priešinai, bet ir nemaža komunistų vado ir eilinių partiečių? Akmenys miestų gatvėse tebekalba apie jį ir kalbės, kol vyriausybė pajęs atremontuoti tūkstančius namų Budapeste ir kituose miestuose, Rusų tankų ir patrankų pėdsakai dar tebematomi visur, pilietinio karo pėdsakai tik iš dalies tebėra pašalinti.

Janos Kadar, Maskvos vietininkas Budapeste, vis dar tebekalba apie 1956 metų spalio įvykius, ir beveik kiekvienoje šeimoje tebėra gyvas atminimas, susijęs su sūnų ir dukterų žuvimu arba pasitraukimu į užsienius. Tautinė revoliucija ne taip lengvai užmirštama, ypač kai žinoma, kad ji būtų pasisekusi, jeigu svetima karinė jėga jos nebūtų sužlugdžiusi, ir kai ta svetima jėga sutinkama kiekvieną dieną kiekviename žingsnyje.

Siekdami diskredituoti tautos sukilimą, komunistai jį vadina "kontrarevoliucija". Savokų išsikapymas komunistams nuo sena įprastas, bet įdomiausia, kad jie tuo išsikapymo tikisi tikinti kitus. Jie galvoja, kad nuolat šaukdami žodį "taika", paskatins pasaulį užmiršti jų agresingumą, arba diktatūrą vadindami demokratija prisiviliuos mases. Bet visi žino, kad gražūs žodžiai apie "Kinijos-Indijos brolystę" nesukliudė kitiems užgrobti Indijos teritorijas, arba nuolat kartojamas "amžina draugystė" tarp Maskvos ir Pekino nebūtinai turi reikšti, jog rusų ir kinų komunistai vieną dieną nesusikibs į plaukus. Lygiai ir Vengrijoje: komunistai tikisi sukilimo diskreditavimu suradę puikią priemonę jo atminimui sutrypti, bet vengrai jo neužmiršta ir neužmirš.

Kontrarevoliucijos pusėje dalyvavo tik 15,000 asmenų, šiomis dienomis tikino Vengrijos užsienių reikalų ministerijos valdininkas iš Vakarų atvykęs laikraštininkas Louis Fischer. Savaimė suprantama, kad komunistai visais būdais stengiasi sukilimo apimtį pavaizduoti galimai mažesne, užmiršdami, kad tai iš karto iššaukia netikėjimą.

Bet juk daugiau, kaip ketvirtis milijono vengrų pabėgo į užsienį, o kiek sukilimo dalyvių žuvo, kiek negalėjo pabėgti?

būtų istorinis keturių jėgų — Sovietų Sąjungos, Italijos, Japonijos ir Vokietijos — uždavinys savo politiką sureguliuoti tolimai ateičiai... apibrėžiant interesus zonas konkrečiais mastais..."

Vokiečių pasiuntinys bė Maskvoje keletą dienų lūskuriavo, prieš atiduodama laišką adresatui, kas sukėlė Ribbentropo įniršį. Rūsioje telegramoje Schulenburgui jis pareikalavo pasiaiškinti, kodėl laiškas buvo perduotas tik spalio 17 dieną, ir kodėl "pagal turinio svarbumą" neatiduotas pačiam Stalinui. Mat Schulenburgas jį buvo įteikęs Molotovui.

Stalinas atsakė spalio 21 dieną nepaprastai nuosirdžiu tonu. "Ponas Molotovas", rašė jis, "prisipažįsta, kad jis... yra skolingas kontravizitą Berlynui. Todėl ponas Molotovas priima Jūsų kvietimą".

Stalino draugiškumas turėjo būti klaidingas, nes po kelių dienų Schulenburgas telegrafavo į Berlyną, kad rusai nusiskundė: "Sovietų Sąjungos pageidautas karinių reikmenų siuntimas mes nenorėjome perimti, ir dar tiekėme karinius reikmenis Suomijai ir kitoms valstybėms". Schulenburgas savo telegramoje dar pridūrė: "Tai pirmas kartas, kad iš sovietų pusės buvo užsiminta apie mūsų ginklų siuntimą Suomijai".

(Bus daugiau)

--Bėgliai negalėjo atsispirti pagundai keliauti į Ameriką, Australiją, Kanadą ir Austriją, -- atkirto valdininkas.

--Bet neseniai Budapeste įvykusias tarptautines futbolo rungtynes aplankė keli tūkstančiai amerikiečių. Ar daug jų pasiliko gyventi Vengrijoje?

Valdininkas iš pykčio prikando lūpas.

--1956 metų sukilimas praplėšė skylę geležinėje uždangoje, skyrusioje Vengriją nuo pasaulio. Tik tris savaites turėtų progos išeiti už uždangos, ir ta proga buvo taip plačiai panaudota.

--Geriau kalbėkime apie aktualiuosius klausimus, -- nukreipė temą valdininkas. -- Mes prisipažįstame, kad prieš sukilimą buvusi vyriausybė padarė klaidų reakcionierių, užsienio agentų ir užsienio radijo stočių atžvilgiu. Bet dabar jau pasiekta ryški pažanga.

--Visos vyriausybės daro klaidų, -- atsakė laikraštininkas, -- ir eteris pilnas propagandos, ir agentų visur yra. Maskva išlaiko milžinišką propagandos aparatą, kad palaužtų Vakarų Vokietiją, o vis dėlto neišgirdote apie sukilimus Vakarų Vokietijoje, Italijoje ir Prancūzijoje komunistai skaičiuojami milijonais. Jie yra revoliucijos agentai, ir vis dėlto nepajėgia sukurstyti sukilimų. Tad Vengrijoje turėjo būti netvarkoje ir kažkas kita.

--Mes turėjome daug nelikviduotų fašistų ir reakcionierių iš prieškarinių laikų, -- aiškino valdininkas.

--Bet sukilimas pastatė vyriausybės priekyje Imrę Nagy, kuris buvo vyriausybės šefas ir 1953 - 55 metais. Ar Imre Nagy nebuvo komunistas? O gal jis buvo fašistas ir reakcionierius.

--Istorija žino įvairaus tipo komunistus. --O Kadaras, dabartinis jūsų vadas, buvo Imres Nagio kabinete. Ar Kadaras tada buvo fašistas ir reakcionierius?

--Jūs visus faktus apie Imres Nagio bylą rasite šiame rašte, -- pasakė jis, įteikdamas "baltažodį" apie kontrarevoliucinių sąmokslą.

Knygoje kalbama apie Nagį ir "jo bendrininkus". Vienas jo bendrininkų buvo Kadaras. Jis šiandien stovi režimo priekyje, o Nagy buvo nužudytas.

Vienas iš asmenų, tiksliai nagrinėjusių sukilimo istoriją, pasakojo, kad Imre Nagy ir jo bendradarbiai rusams tankais palaužus sukilimą, ieškojo prieglaudos Jugoslavijos pasiuntinybėje. Kartu su jais į ten bėgo ir Kadaras, bet pakiliui pakeitė nuo-

monę ir nubėgo į Sovietijos pasiuntinybę, kur po išsamaus "smegenų išplovimo" tapo klusniu Maskvos įrankiu.

Vėliau Kadaras ir rusai pažadėjo Imrei Nagy ir jo bendradarbiams garantijas, kad jie bus saugiai palydėti į namus. Jie niekada nepasiekė savo butų, bet buvo deportuoti į Rumuniją ir ten nužudyti.

Oficiali brošiūra apie jų teismą yra gana keista. Joje nėra jokių nurodymų, kur teismas įvyko, kas teismų protokoluose sudaro elementarinę dalį. Nėra jokių nuotraukų iš teismo salės, jokių ištraukų iš komunistinių arba nekomunistinių laikraščių apie bylos eigą.

Taigi, knyga neduoda jokių įrodymų, kad teismas tikrai įvyko. Tuo tarpu garsiosios Stalino laikų parodinės bylos buvo bent viešai, Sovietijos piliečių ir užsienio korespondentų akivaizdoje, vykdomos. Ir tie nuteistieji po Stalino mirties buvo reabilituoti, tad kaip begali Vengrijos gyventojas tikėti, kad Nagy ir kiti buvo teisme rasti kaltais? Užsienyje gi puikiai žinoma, kad vienintelį jų nusikaltimą sudarė tai, kad Nagy sudarė vyriausybę, kuri Vengriją paskelbė neutralia. Bet Maskva nenori girdėti apie neutralizmą savo stovykloje.

Kaip gyventojai dabar laikosi vyriausybės atžvilgiu, labai nesunku įspėti. Jie klausia valdžios, atlieka darbą, nes reikia gyventi. Bet nei vienas jų neabejoja, kad kraštas yra pavergtas imperalistinės užsienio valstybės.

Siekdama sušvelninti spaudos skausmą, Maskva nuo 1956 metų yra davusi Vengrijai prekių už 388 mil. dolerių. Čekoslovakijos pagalba siekia 27,8 mil. Rytų Vokietijos -- 16,6 mil. dol. Tos pagalbos pasėkoje vengrai dabar gyvena kiek geriau, negu prieš 1956 metus, ir net geriau, negu daugumas Sovietijos piliečių. Bet vis dėlto jie gyvena žymiai blogiau, negu jų vakariniai kaimynai arba ir Jugoslavija, kur nėra kolektyvizacijos.

Laikraščio "Taika ir socializmas" birželio numeryje pats Kadaras pripažino, kad šeiminkės turi stovėti eilėse, jei nori gauti truputį mėsos, ir kad šiais metais pasidila būsimi dar menkesnė. Tai pasėka priverstinės kolektyvizacijos, kuri, kaip pats Kadaras tame pat straipsnyje prasiuria, nebūtų buvusi įvykdyta, "jei ūkininkai nebūtų žinoję, kad visa Sovietų Sąjungos jėga stovi už jų nugaros".

Tokia šiandieninė Vengrija: už Budapesto stovi Kremlius, kurio tankai sugniuždė 1956 metų sukilimą. Vengrai nusilenkia smurtui, bet jos nekenčia.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345
13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

Cosmos Parcels Express Corp.

(LICENSED BY VNESHPOSILTORG)

PASKUBINA JŲSI SIUNTINIUS JŲSI DRAUGAMS IR GIMINĖMS Į BET KURIĄ SSSR DALĮ. SIUNTINIAI APDRAUSTI • PRISTATYMAS GARANTUOTAS • GAVĖJAS NIEKO NEMOKA.

Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite negu pirkdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų tinkamų siuntiniam, pigiau negu bet kur kitur. Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite ar aplankykite jums artimiausį mūsų skyrį:

NEW YORK 2, N. Y., 39 — 2nd Avenue — Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 7, N. Y., 600 Sutter Avenue — Tel. DI 5-8803
LAKEWOOD, N. J., 126 — 4th Street — Tel. FO 3-8569
PATERSON 1, N. J., 99 Main Street — Tel. LU 4-4619
NEW HAVEN, Conn., 6 Day Street — Tel. LO 2-1446
PITTSBURGH 3, Pa., 1015 E. Carson St. — Tel. HU 1-2750
WORCESTER, Mass., 174 Millbury St. — Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich., 11333 Jos. Campau.

Tel. TO 7-1575
CLEVELAND 13, Ohio, 2683 W. 14th St. — Tel. TO 1-1068
CHICAGO 22, Ill., 2222 W. Chicago Ave. — Tel. BR 8-6966
CHICAGO 8, Ill., 3212 So. Halsted St. — Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal., 960 So. Atlantic Blvd.

Tel. AN 1-2094
SAN FRANCISCO, Cal., 2076 Sutter St. — Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J., 428 Springfield Ave. — Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa., 530 W. Girard Ave.

Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn., 6 John St. — Tel. Plaza 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich., 606 Bridge St. N. W.

Tel. GL 8-2256
PASSAIC, N. J., 176 Market Street — Tel. GR 2-6287
DETROIT, Mich., 7300 Michigan Ave. — Tel. VI 1-5355
ATHOL, Mass., 61 Mt Pleasant St. — Tel. CH 9-6245
VINELAND, N. J., West Landis Ave.

Greek Orthodox Club Blvd.
BOSTON 18, Mass., 271 Shawmut Ave. Tel. LI 2-1767
WOODHAVEN 21, N.Y., 84-17 Jamaica Ave. Tel. VI 3-1477

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy, 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris
kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penkta-
dieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Tautinio išsilaikymo pagrindų naikinimas Lietuvoje

Ilgiau sekant komunistinę spaudą, leidžiamą ne So-
vietų Sąjungoje, bet kituose kraštuose, galima ryškiau
matyti ir tai spaudai nustatytą generalinę liniją. Toji li-
nija remiasi dviem pagrindiniais įrodinėjimais: sovietų
užimti kraštai turi ne tik savivaldą, bet ir įprastą nepri-
klausomom valstybėm laisvę, ir nuolat kilančiu tuose kraš-
tuose ūkiniu gerbūviu. Toji generalinė linija taip pat
remiasi ir tyrėjimu taip pat dviem pagrindiniais klau-
simais. Tyrėjimu apie Maskvos siunčiamus užgrūdintus pa-
tikėtinius tų užgrobtų valstybių svarbiems postams val-
dyti, o mažiau svarbiems kontroliuoti ir tyrėjimu apie tų
kraštų žmonių suimtinumus ir jų išsiuntimus į Sibiro ar
kitas tolimas sritis.

Pirmais dviem klausimais jų laikraščiai užversti įro-
dinėjimais, kaip ten gerai ir kaip dar bus geriau už kele-
rių metų. Žodžiu, iš visų jėgų stengiasi įrodyti ko nėra.
O dviem kitais klausimais, tai nori įrodyti tylėdami. Jei
jau kada, priremti prie sienos, ir turi ką nors pasakyti,
tai daro miglotai, pridengdami broliškos pagalbos migla
ir baisių prasikaltėlių sutramdymu. O vienok, kokia mig-
la tai bedangsto, negali nusišalti ir įrodyti, kad to nedaro.
Tai komunistinės sistemos neatskiriama dalis, be kurios
negalėtų išsilaikyti.

Komunistinė spauda, nuolat įrodinėdama ūkinį ger-
būvį, daugiausia remiasi nuotraukomis iš miestų staty-
bų, fabrių ar įmonių darbininkų darbų prie mašinų. Ir
tik labai, labai retais atvejais, bendru vaizdu iš kolūkių,
kur žmonės labiausiai vergais paversti ir skurdžiausiai
gyvena. Jei ir pasitaiko koks vaizdas iš kolūkių, tai bū-
tinai matysi traktorių, melžėją su pilnais kibirais pieno,
arba kiaulių šerėją, apdovanotą medaliu...

Kokioj būklėj dabar yra atsידurę mūsų kaimas, Ne-
prikllausomybės metais taip sparčiai kilęs ir gražėjęs, dau-
guma iš mūsų, gerai numanome. O tuos, kurie vis manė,
kad dar nėra taip blogai, kaip dažnai lietuvių laikraščiuose
rašoma, tikrai galėjo papildyti šiemetiniai ekskursantai,
vienai daugiau, kiti mažiau pradėję pasakoti ką ten matė.
O jie daug matyti dar negalėjo, nes tik retam, ir tai labai
trumpą laiką, tebuvo leista savo tėviškės aplankyti.

Dabartinį Lietuvos kaimą pamačiusieji neranda tiks-
laus žodžio jo vaizdui nusakyti. Vienas mums taip rašo:
"Po daugelio metų turėjau teisę aplankyti tėviškę. Nieko
ten neberadau — trobėsiai sugriuvę, kur anksčiau augo
cukriniai runkeliai, dabar krūmokšniai išaugę. Pasėdėjau
prie pakelės akmenų, kelis kartus atsidusau ir susigriau-
dinęs nubraukiau asarą. Tokia dabar ta mano tėviškė, kur
anksčiau buvo daug džiaugsmo, virė gyvenimas ir mes
buvom visada laukiami".

Komunistinėj sistemoj visur kaimas laukia tokio su-
naikinimo. O užgrobtuose kraštuose ypatingai, nes be ūki-
nių savistovumo motyvų, dar rūpi sunaikinti ir tautinį
žmonių atsparumą. O Lietuva, kaip ir daugelis kitų pana-
šių kraštų, savo tautinį išsilaikymą ir stiprybę, kada sve-
timieji spaudė, sėmėsi iš kaimo.

Kokie vaizdai dabar vyrauja lietuviškam kaime, ku-
rio okupantai taip nenori parodyti iš JAV nuvežtiems
ekskursantams arba svetimiesiems, keliautojams, mes čia
pridedame pora nuotraukų. Jos šią vasarą darytos Lietu-
voje, ne šiaip kokio grytelniko, bet buvusio gražaus ūkio
sodyboj. Iš visų buvusių trobėsiai likę tik nuotraukoj ma-
toni, kur turi gyventi taip "laimingi" komunistinio ro-
jaus vergai.

B. G.

Apleistuose laukuose, kad galėtų prasimaityti, pasisodino bulvių.
Ir šių metų liepos 31 d. sveičiui iš Amerikos atvažiavus, žiūri, ar
turės kuo pavaišinti.

Iš gražaus ūkio sodybos tik tiek belikę. Ir čia turi gyventi žmonės, dabartinių kolūkių vergai. Nuotrauką daryta šią vasarą, liepos 31 d., lankantis sveičiui iš Amerikos.

'KAS NAUJA' MŪSŲ POLITIKOS AKIRATYJE? (2)

APIE KALIFORNIČIŲ REZOLIUCIJĄ: AR LNT JĄ REMS?

Iš pasikalbėjimo su Lietuvos Neprikllausomybės Talkos pirmininku

--Neteko pastebėti, kad kali-
forniečių (Kuchel-Lipscomb) re-
zoliucijos rėmimo komitetas
(kurio branduolys irgi Kalifor-
nijoje) būtų kreipęsis į organi-
zuotus vienetus su kvietimu įsi-
jungti į tą akciją, išskyrus kre-
ipimąsi į ALT centrą, kuriame,
sako, pirma buvęs gautas palai-
minimas, bet jis vėliau tapęs
sekretoriaus "užvetuotas".

Iš organizuotų vienetų, berods,
tik bendruomenės taryba yra nu-
tarsusi teikti organizuotą paramą
kaliforniečių pradėjai akcijai.
Gera, kad bendruomenės orga-
nizacija išdrįsta dalyvauti Lietu-
vos neprikllausomybės idėjos
gynime, tik šiuo atveju, atrodo,
ji bus užsikabinusi ant nelabai
vykusio kabluko.

Jei kaliforniečiai būtų įsakmiai
kvietę LNT įsijungti į jų pradė-
tą akciją, LNT būtų dar turė-
jusi pasvarstyti vieną, tiesa, ša-
lutinę, bet "pikantišką" aplin-
kybę. Būtent, šios akcijos pra-
dininkų tarpe matyti veikėjų, ku-
rie yra gana aštriai smerkę
visokią iniciatyvą, bandomą
reikšti šalia "vyriausiųjų
veiksmų", kaip "separatistinė",
kaip "ardančią vienybę". Ir LNT
iš ten pat yra girdėjusi aštrių
priekaištų, pagrįstų tokiais mo-
tyvais. Dabar jie patys įšoko
kaip tik į "separatistą" ir "vie-
nybę ardančią" poziciją. Žino-
ma, mes netaikome to nusidėjimu
(kaip jie laikė), bet kaip čia
dabar nepastebėsi tokio nenuo-
seklumo.

Yra paskirę asmenų iš LNT
sluoksnių, kurie, -- asmeniniu
titulu, -- jau yra pareiškę pri-
tarimą kaliforniečių iniciatyvai
ir pažadėję paramą, siekimui,
kad Kuchelio --Lipscomb re-
zoliucijos projektas bent ateinan-
čioje Kongreso sesijoje būtų vėl
atgaivintas ir kad būtų dedamos
visos pastangos tos rezoliucijos
priėmimui pasiekti. Be abejo, jie
tai daro, būdami susidarę įspū-
dį, kad pati akcija yra teigiama,
tikslinga. Gal turi reikšmės ir
nepasitenkinimas arbitraliu to
sumanymo atmetimu ir net smer-
kimu iš ALT sekretoriaus pu-
sės.

Bet, jei būtų reikalias LNT
vadovybei įsakmiai tuo klausimu
pasisakyti, tai turėtų būti ap-
svarstyta viskas, kas kalba ne
tik už, bet ir prieš tą sumany-
mą. Manau, kad ir ALT sek-
retoriaus kaikušie argumentai
būtų pripažinti teisingais.

Visų pirma, reiktų apsispręsti
dėl pačios sumanymo esmės tiks-
lingumo. Kaliforniečių sumany-
mas yra kreipiamas į tai, kad
Lietuvos byla būtų iškelta Jungti-
nių Tautų Organizacijoje, sie-
kiant, žinoma, kad ji tenai būtų
išspręsta Lietuvos naudai: kad
būtų pareikalauta iš Sovietijos
pasitraukti iš Lietuvos ir kad
būtų atstatyta Lietuvos nepri-
kllausomybė.

Jau ir kiti mūsų "vyriausi
veiksniai" yra bandę veikti ta
linkme. LNT nuomonė apie to-

kius sumanymus visada buvo,
mažiausia, skeptiška, greičiau
net nepalanki. Ne tiek dėl to,
kad dabartiniu metu beveik nėra
realaus pagrindo tikėtis kad bū-
tų įmanoma Lietuvos klausimą
net į dienotvarkę įsprausti, kiek
dėl to, kad Lietuvos klausimo
iškėlimas Jungtinėse Tautose da-
bartinėse aplinkybėse, kurios
tenai vyrauja, būtų Lietuvos ne-
prikllausomybės reikalui greičiau
pavojingas, negu naudingas.

Prisiminkime, kas atsitiko
prieš beveik 40 metų, kai tarp-
tautinis organas (Ambasadorių
Konferencija) buvo paprašytas
išspręsti Vilniaus klausimą. Te-
nai jis buvo išspręstas Lietuvos
nenaudai. Lietuva atsisakė
sprendimą pripažinti, aiškinda-
ma, kad sprendėjai buvo ne-
kompetentingi spręsti Lietuvos
sostinės priklausomybės klau-
simą, kad mes pageidavome spren-
dimo tik dėl sienų anapus Vil-
niaus... Bet vis buvo prikišama,
kad, girdi, juk jūs patys norė-
jote, kad sprendumėm, tai ir nu-
sprendėm.

Matome gi, kad Jungtinėse
Tautose dabar jau beveik neį-
manoma pasiekti bet kokio So-
vietijai nepalankaus sprendimo.
Juk tai yra politinis organas,
kuris remiasi politiniais, o ne
teisės sumetimais. Šiuo metu
iš Jungtinių Tautų Lietuvos rei-
kalu daug lengviau tikėtis tik So-
vietijai, o ne Lietuvos nepri-
kllausomybei palankaus spren-
dimo, jeigu jau iki tokio spren-
dimo prieiti. Mes siekiame tei-
se pagrįsto sprendimo, ir ne-
abejojame, kad jį paremtas
sprendimas būtų tik Lietuvos
naudai. Tad argi gali būti tiks-
linga kelti Lietuvos bylą ten,
kur nėra vilties, kad sprendime
bus vadovaujamasi teisės sume-
timais, o beveik tikra, kad
būtų vadovaujamasi greičiausia

lik mums nepalankiais politiniais
sumetimais.

Galima, bet šiandien su Jungti-
nių Tautų "teismu" tokiuose rei-
kaluose yra panašiai, kaip su ka-
dais praktikuotais raganų "teis-
mais": meta "raganą" į ežerą ir
žiūri -- jeigu neskęsta (moka
plaukti), tai reikią raganą,
reikia sudeginti, o jeigu ne ra-
gana, tai nuskės... Jokia "raga-
na" tokio "teismo" nepageidau-
davo. Reikia sutikti su kalifornie-
čių teigimais, kad sumanymo tiks-
las yra labai geras, didelis ir
kilnus. Bet sumanytoji prie-
monė tam geram tikslui siekti
atrodo greičiau visiškai netinka-
ma.

Žinoma, nėra nei pavojaus, kad
būtų pasiektą galimybė tą netin-
kamą priemonę pavartoti. Jeigu
Kongrese sumanytoji rezoliucija
net būtų ir priimta, ir net jeigu
vyriausybė tos rezoliucijos pa-
klaustytų, tai yra, bandytų Lietu-
vos klausimą įtraukti J. T. svar-
stymų dienotvarkėn, tai ne ma-
žiau kaip 70%, jei ne visi 99%
galimybių yra tokių, kad JAV
delegacijai tas bandymas nepasi-
sektų. Bet iš vyriausybės vy-
raujančių nusiteikimų galima be-
veik be abejotų numatyti, kad
vyriausybė, vistiek ar tai bus
demokratų ar respublikonų, nu-
matomoje ateityje tokio bandy-
mo nei nesiims, tai yra, rezol-
iucijos nepaklausys. O kadaigi
nenumato paklausti, tai jeigu
kongrese rezoliucijos projektas
ir būtų padėtas ant tvarkomo-
sios komisijos stalo, iš Valsty-
bės Departamento ir čia būtų
gautas patarimas kišti jį
atgal stalčion, kaip buvo gautas
dėl "Pavergtųjų Tautų Komiteto"
rezoliucijos projekto. Tokioje
padėtyje pasiryžimas vistiek
"gerą sumanymą stumti prie
tiklo" yra tik herojiškai atkak-
li pastanga kaktą pramušti gelž-
betoninę sieną.

(Nukelta į 4 psl.)

LAIŠKAI

BAIMINIMUISI NĖRA PAGRINDO

Dail. V. Vizbaras pareiškimu
jo paveikslas "Kunigas", dėl ku-
rio Dirvoje buvo keletą pasisaky-
mų, yra rusų kunigo atvaizdas.
Taigi, P. Čėsna savo išvedžio-
jimuose (kiek jie lietė šį pa-
veikslą) buvo teisus. Keista ta-
čiau, kad jis savo laiške nepa-
lietė jautriausio reikalo, kurį,
šiuo klausimu pasisakydamas
Dirvoje išskėlė Jonas Vildzius
--būtent, kad tokio paveikslu
panaudojimas "Mūsų Vytėje" gal
reiškia kokią nors paslėptą bend-
radarbiavimo mintį su okupantu".

Artimai žinodamas Akademinių
Skautų Sąjūdį (kuris leidžia Mūsų
Vytę) ir jo vadovus, galiu užtik-
rinti Joną Vildžių ir visus jo
bendrminčius, kad tokiame li-
guistui baiminimuisi nėra nei
mažiausio pagrindo. Priešingai
--ASS, kaip ir kitos akademinės
organizacijos, yra šviesiausi ži-
diniai lietuviškų organizacijų
tinkle, nes tik iš jų eilių iš-
ėję veikėjai galės užpildyti pa-
vargstančių ir besitraukiančių
vyresnios kartos veikėjų eiles.

ROMAS KEZYS,
Middle Village, N.Y.

Už tos akcijos rėmimą ir pa-
laikymą kalba tik vienas argu-
mentas: gerai bent tai, kad
judam, kad veikiam, kad "ne-
snaudžiam," kad neleidžiam nu-
vysti kovingumui. Sakoma, kad
nesvarbu, jei ir žinome, kad
"iš to nieko nebus": vistiek
reikia kovoti, reikia visvien kaip
nors palaikyti Lietuvos nepri-
kllausomybės idėją gyvą, ginamą.
Bet vėl gi, -- ar gerai stiprinti
kovingumą netinkama prie-
mone? Mikė Melagėlis irgi pa-
laikė viso kaimo kovingumą šauk-
damas mušti nesamą vilką, bet
ilgainiui to kovingumo pristigo
kaip tik tada, kai vilkas iš tikrų-
jų atėjo.

Kaliforniečių rezoliucija,
priešingai optimistų tvirtini-
mams, šioje sesijoje liko stal-
čiuose, nei nepajudinta. Jei ran-
kos nebus nuleistos, kitoje ses-
ijoje reiks ją atnaujinti, tiks-
liau -- viską pradėti iš naujo,
tik jau su plačiau suorganizuo-
tu užnagariu. Tas sudaro progą
pergalvoti, kokią rezoliuciją
reiktų dabar siūlyti.

Nekalbant apie dabartinio pro-
jekto rezoliucinę dalį, jo ir mo-
tyvai nežavėtinai suredaguoti.
Šalia teisinių motyvų, kad ko-
munistinis režimas Pabaltijy įsi-
kūrė ne demokratiniu procesu,
o ginkluotu smurtu, keliami ir po-
litiniai motyvai, būtent, kad pa-
baltiečių vyraujanti dauguma te-
bėra antikomunistai, kad jie te-
betrokšta "kovoti ir mirti" ir
dėl neprikllausomybės, ir kad
Jungtinės Valstybės nepripažįsta
Pabaltijo įjungimo, o "tebepa-
laiko diplomatinis santykius su
Pabaltijo valstybių vyriausybė-
mis".

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

M O K A M E
4 1/4%
metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokejom kiekvieną sutaupytą do-
lerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikią važinėti, juos galite at-
siųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto per-
siuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

"KAS NAUJA" MŪSŲ POLITIKOS AKIRATYJE?

(Atkelta iš 3 psl.)

Visi tie politiniai argumentai yra silpni, teisinius argumentus jie greičiau temdo, negu remia. Pagrindinis faktas, kad Lietuvos nepriklausomybė tapo užgniaužta smurtu, o ne teisiška demokratiškai tvarka, yra nesugriaujamas argumentas už tai, kad teisė turi būti atstatyta. O kad vyraujanti pabaltiečių dauguma tebėra prieškomunistiškai nusiteikusi, JAV Kongresas turi pagrindo teigti, remdamasis turima informacija, bet priešinga šalis paprastu užginčijimu gali užkirsti kelią teisiniu argumentu panaudojimui, ir ji turi galimybę neleisti įrodinėti to ginčijimo nepagrįstumo.

Iš kitos pusės, jeigu het daugumas pabaltiečių jau būtų nu-teikti net ir palankiai sovietiniam komunistiniam režimui, arba būtų nuteikti bent abejingai, tai negi tas jau griautų pagrindinį teisinį argumentą? Jei taip, tai įteiktumėm su įvykisiais faktais susitaikymo plotmėn. O juk, jei bolševikams ir pavyktų Lietuvos žmones "prijaukinti" (kas ligi šiol jiems dar tikrai nepavyko, bet gali pavykti), tai argi dėl to Lietuvos teisė būti nepriklausoma sumenkėtų, argi nebeliktų pagrindinis Lietuvos nepriklausomybės idėja, jeigu aktyvių jos šalininkų ir gynėjų liktų tik mažuma? Todėl ir nėra reikalo remtis teisiškai nereikšmingu argumentu, kad Lietuvos žmonių vyriausianti dauguma "dar tebėra" ("still are") priešingi komunistiniam režimui.

Pagaliant, įjungimo nepripažinimas ir tebevaldomi diplomatiniai santykiai (kurie, tiesa, nėra tikra to žodžio santykiai su vyriausybėmis, kaip rezoliucijos projekte sakoma, o tik santykiai su buvusių vyriausybų pasilikusiomis atstovybėmis) yra tik politinis faktas, darantis pažūrą į teisinę padėtį.

Atstovybės pripažįstamos tik todėl, kad atitinkamų valstybių užgniaužimas laikomas neteisėtu, o ne atvirkščiai, tai yra, ne užgniaužimas laikomas neteisėtu neva todėl, kad atstovybės tebeprapažįstamos. Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė gali irgi betkada pasakyti žodį, panašų, kaip Brazilijos Quados pasakė, ir šio "argumento" už Lietuvos nepriklausomybę jau nebebūtų. Bet tai jokių būdu nereikštų, kad Lietuvos teisė į nepriklausomybę dėl to jau išnyktų ar kaip nors sumenkėtų. Tai reikštų tik tiek, kad tos Lietuvos teisės Jungtinės Valstybės ne tik aktyviai, bet net ir pasyviai nebeužstoja.

Atstovybių pripažinimas, okupacijos nepripažinimas yra tik pasyvus Lietuvos teisių užstojimas, bet ne aktyvus jų gynimas, ir net nepriešastis aktyviai ginti. (Dėl to tikslinga įsisąmoninti, kad atstovybių buvimas nėra kovos dėl nepriklausomybės kertinis akmuo, o tik viena iš tos kovos sąlygų, labai svarbi, todėl ir saugotina sąlyga, ir kad jų netekimas, nors ir kaip bebūtų tai kovai nuostolingas, nebūtų kovos pagrindo netekimas).

Kaliforniečių rezoliucijos projekto gale dar pridėtas reikalavimas, kad, sovietams iš Pabaltijo pasitraukus, tenai būtų vykdomi laisvi rinkimai Jungtinių Tautų priežiūroje. Čia vėl pritartina ALT sekretoriaus pastaba, -- kuriems galams toks reikalavimas iš Jungtinių Valstybių pusės, ypač kam lietuviai turėtų remti tokį reikalavimą? Toks reikalavimas būtų suprantamas tik iš sovietų pusės, jeigu įvyktų toks stebuklas ir jie sutiktų pasitraukti, bet, kaip kompromiso, reikalautų nuolaidos: prie liudininkų patikrinti tų tautų valią. Iš Jungtinių Valstybių pusės toks reikalavimas lyg ir rodytų, kad jos nepasitiki savo ankstyvesniu (toje pačioje rezoliucijoje) teigimu apie vyriaujančios pabaltiečių daugumos priešingumą komunistiniam režimui.

Kadangi tą reikalą vistik reikia maždaug iš naujo pradėti, tai kažin ar nebūtų geriau, jeigu užsimojantieji ką nors pasiekti Lietuvos labai per J. A. V. Kongresą, sutartų pasirinkti naują tikslą, vietoj abiejų nesvarstytais likusių sumanymų

KANADOS LIETUVIAI SKAUTAI NORI ĮSIGYTI STOVYKLAVIETĘ

Lietuviai yra pratę podidesnių darbų, juos baigus, išskirti pabaigtuves. Tokias pabaigtuves turėjome Priskikimo parapijos patalpose rugsėjo 30 d. Jas išskėlė skautų rėmėjai -- tėvai, Palangos stovyklos Naujojo Wsagoj baigimo proga.

Seimininkės, kaip ir priderėjo tokiame pobūviui, gražiai padengė stalus, papuošė gėlėmis ir paruošė skautiškas vaišes, kuriose dalyvavo skautų vadovai, stovykloje ėję vienas ar kitas atsakingas pareigas, skautų bičiuliai, rėmėjai ir anksčiau kiais vardais vykusių stovyklų viršininkai. Žodžiu, šias taip vadinamas pabaigtuves, susirinko gražus būrys vyresniųjų įvairaus patyrimo laipsnio skautų veikėjų, tą veiklą remiančių ir ja besidominčių svečių. Šiame skautiška pobūvyje buvo atstovaujami ne vien Toronto, bet Hamiltono ir Niagaros skautai.

Besivažišiant įvairiais skanumynais ir kavute, A. Dilkus -- tėvų komiteto ir rengėjų vardu, savo įžanginiame žodyje išskėlė motyvus bei būtinumą šio pobūvio ir pareiškęs padėką skautų vadovams daug darbo įdėjusiems pravedant Palangos skautų -- skaučių stovyklą Naujojo Wsagoj, pakvietė tuntininką V. Skrinską, buvusį stovyklos viršininką, tarti žodį.

Tuntininkas V. Skrinskas kalbėjo apie Palangos skautų stovyklą bendrai, išskeldamas visa tai kas jam, kaip viršininkui, knietėjo ir buvo ant "dūšios". Išsklausius jo kalbą, ir nebuvo stovykloje, buvo galima susidaryti aiškų stovyklos vaizdą su jos visomis geromis ir blogomis pusėmis.

Pagrindiniai dalykai, į kuriuos buvę kreipiamas ypatingas dėmesys, tai susiklausymas -- drausmė ir lietuvių kalbos vartojimas. Šiam tikslui siekti jie stovykloje turėjo įvairių priemonių: pasirodymai prie laužų, lietuviška daina, sportas ir kt. Nebuvę lengva ir su vadovų parinkimu, nes tuo metu, kada vyko stovykla, daugelis vyresniųjų skautų jau buvo baigę atostogas ir negalėjo pasitraukti iš darbo. Teko jų pasiieškoti iš kitur, už Toronto ribų. Taipgi ne visi vadovai galėjo išstai dvi savaites eiti jiems patikėtas pareigas stovykloje.

Nors ir sunkiomis aplinkybėmis, tačiau stovykloje darbas ėjęs sklandžia ir pasiektais laimėjimais pilnai esą galima pasitenkinti.

Kalbėdamas apie stovyklavietę užsiminė, kad jina buvo gauta iš Tėvų Pranciškonų nemo-kamai. Jiems padėka. Tačiau viena kas buvo pastebėta, tai didelis stovyklos apkrovimas. Skautams papuolęs kiek vėlesnis ir šaltesnis laikas. Laimė, kad stovyklavietėje yra mediniai pastatai, kuriuose buvę galima talpinti mažesnius skautukus. Susirgimų, galima sakyti, beveik nebuvo ir todėl tuo esą galima tik pasidžiaugti.

Gražių minčių ir sumanymų išskėlė buvusi stovyklos skaučių

viršininkė S. Zubrickaitė. Pasi-mokant iš praeities klaidų, jina atkreipė dėmesį į tai, kas darytina ruošiant stovyklą ateityje.

Kadangi praėjusią vasarą, be skautų, buvo suorganizuota dar keletas stovyklų ir jų viršinin-

kai dalyvavo šiame skautų pobūvyje, tai buvo įdomu išgirsti stovyklavimo reikalais jų nuomonę ir pasidalyti patirtais išpučiais.

Gerojo Ganytojo stovyklos vardu kalbėjo jos viršininkas kun. B. Pacevičius. Jis pripažino, kad šalia lituanistinės mokyklos, sto-

vykla, jei jina gerai organizuojama, gali labai daug duoti. Kaip paaiškėjo, Gerojo Ganytojo stovykloje pirmavo lietuviška daina, kurios didelis mėgėjas yra pats kun. B. Pacevičius.

Aušros sporto klubo vardu, vietoje Tėvo Pauliaus OFM, kalbėjo K. Batura ir Ateitininkų -- B. Sakalauskas.

Padarius šią mažą ekskursiją į kitą stovyklą ir išsklausius jų pranešimų, vėl grįžtama prie savų skautiškų stovyklos reikalų tolimesnio nagrinėjimo. Žodis duodamas Hamiltono skaučių ir skautų tuntininkams R. Bagdonienėi ir P. Breichmanui, kurie turėdami nemažą patyrimą skautiškoje veikloje, išskėlė labai vertingų minčių, teikiančių gajaus impulso tolimesniuose užsimojimuose bei darbuose.

Dar stovyklaujant Naujojo Wsagoj, viename vadovų pasitarime buvo išskeltas sumanymas įsigyti visais atžvilgiais tinkamą stovyklavietę, nebuvo tylomis praeitis ir šios kavutės metu. Pirmininkaujantis kiek paryškines šį klausimą, nukreipė visų dėmesį į buvusį stovyklos virši-

Pabaigtuvių vaišėse kalba tuntininkas V. Skrinskas. Į dešinę: Tėv. Paulius, OFM tunt, S. Ramanauskienė, tunt. R. Bagdonienė, kun. B. Pacevičius, P. Bastys, B. Sakalauskas, Č. Senkevičius ir S. Dabkaus nuotrauka

Kas gali sakyti, kad jaunimas lietuviškų laikraščių neskaito? Toronto skautai, dalyvavę pabaigtuvių vaišėse, godžiai skaito vos tik gautą Dirvą, nes joje daug rašoma jaunimo reikalais.

S. Dabkaus nuotrauka

ninką V. Skrinską, kuris su šiuo reikalu, kas jau iki šiol yra padaryta, supažindino visus šio pobūvio dalyvius. Įsigijimui nuosavos stovyklavimo vietos šiočia tokia pradžia jau yra. Ir tai pradžia reali -- 100 dol. Čia pat buvo nurodyti ir šaltiniai iš kurių jie atėjo į naujai susidariusį fondą.

Kalbėjusieji P. Bastys, V. Paukštys iš Hamiltono, E. Gudaitis iš Niagaros, K. Šalkauskas, L. Kalinauskas, S. Ramanauskienė, Č. Senkevičius ir kt. ne tik gražiai nušvietė stovyklų naudą bei pasiruošimą stovyklauti, bet gyvai pritarė nuosavos skautų stovyklavietės įsigijimo sumanymui, Ypatingai branginti ni Hamiltono ir Niagaros atstovų pareiškimai. Abi šios vietovės pasižadėjo sutelkti po 6000 dol. Tokiu būdu stovyklavietės fondas tą patį vakarą pašoko iki 13,000 dol. Visiškai esu tikras, kad torontiečiai taipgi nepasileiks tik su vienu tūkstančiu, bet ir jų įnašas bent dešimteriopai padidės. O jau su tokiu kapitalu galima pradėti šis tas veikti. Linkėtina dirbti ir ištęsti.

Pabaigai buvo parodyta iš Kanados skautų veikos ir gyvenimo šviesiniai paveikslai, kuriuos paruošė St. Dabkus.

P.B.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Jei jūs negalite iš karto iškepti devynių puikių blynų... yra laikas pakeisti į naują automatinę gazo plytą. Įtaisytos keptuvės daugiau talpina... išsilaiko jūsų nustatytoje temperatūroje.

Tai dar viena priežastis, kodėl daugiau sia moterų* nori gazo plytos.

* 73.436 moterų buvo apklaustos vienos nepriklausomos tyrinėjimo organizacijos -- ne gazo bendrovių -- gauti bešališkus atsakymus. Dauguma pasisakė už virimą Gazu.

THE EAST OHIO GAS COMPANY

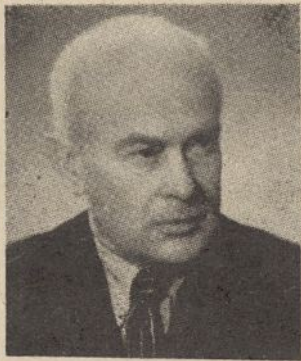
(Pavergtųjų Tautų Komiteto ir Pabaltijo bylos Jungtinėse Tautose kėlimo). Nes, jei iš Berlyno krizės išsivystytų dar platesnė krizė ar net ir atviras susirėmimas, tai abu tie neįvykdyti sumanymai būtų neaktualūs. O jeigu ta krizė, kaip atrodo, baigsis kokių nors "užglostymu" ilgesniam laikui, tai ir Lietuvos nepriklausomybės idėjos palaikymo priemonės reiktų pasirinkti ilgesniam laikui tinkamas.

(Bus daugiau)

DAILININKAS — SKULPTORIUS PETRAS RIMŠA

Kaip jau buvome pranešę, Lietuvoje spalio 2 d. mirė dail. Petras Rimša, išvaręs savitą ir gilią kūrybos vągą. Kiek plačiau jo gyvenimo ir darbo kelią prisimindami čia ir spausdiname dail. A. Žmuidžinavičiaus apybraižą.

RED.

Velionis skulptorius Petras Rimša, miręs Kaune š. m. spalio 2 d.

labai brangino tą pažintį, nes gaudavo iš Švoinickio gerų patarimų ir galėjo su juo susikalbėti lietuviškai. Mat, lenkiškai anuo metu kalbėti jam dar blogai sekėsi. Švoinickis patarė Petrai eiti mokytis skulptūros pas skulptorių Panasiuką, kuris dirbo iš medžio kryžius ir šventųjų figūreles. Už gerą atlyginimą Panasiukas apsiėmė Rimšą išmokyti skulptūristės. Per dvejus metus Petras drožinėjo vis vieno, kas kažkokio šventojo figūras. --Suprantama, tas šventasis jam taip įsipyko, kad pagaliau jis iš ten pabėgo.

Varšuvoje Rimša susitiko ir su pagarsėjusiu skulptorium Pijum Velionskiu (Veliuoniškiu), kuris tuo metu buvo pakviestas pastatyti Čenstakovoje aplink bažnyčią Kristaus stotis ("stacijas"). Jis turėjo išlipdyti iš molio, atlieti iš gipso ir po to iš bronzos 14 milžiniškų savo sukurtų grupių. Tam reikalui įsteigė Varšuvoje dirbtuvę ir liejyklą, kur dirbo nemažas skaičius įvairių darbininkų. Čia buvo priimtas dirbti ir Rimša. Išbuvo jis pas Velionskį apie vienerius metus. Darbas Rimšai žymaus skulptoriaus dirbtuvėje buvo labai naudingas. Be skulptoriaus specialybės, jis čia išmoko atlieti daiktus iš gipso, susipažino su liejimo iš bronzos technika. Maždaug tuo pačiu laiku jis dar gero, kai pasimokė dirbti bareljefus ir medalius pas skulptorių Česlovą

Makovskį, kuris mielu noruteikė jam iš tos srities reikalingų žinių.

Tęsti mokslą Petras Rimša nusprendė Paryžiaus Dailės akademijoje.

Paryžiaus Dailės akademijoje buvo senas paprotys, kad naujam studentui atvykus, paprastai draugai jį "išventindavo", t. y. priimdavo į savo tarpą. Tam tikslui naujas mokinys turėdavo duoti bent 15 fr. "bibai" (išgėrimui), na ir parodyti savo gabumus. Petras davė tam tikslui 25 fr., pažiūręs padainavo prancūzams pora lietuvių dainelių ir, užšokęs ant stalo, gražiai pašoko. Už tai vėliau su didele iškilme buvo įneštas į akademijos skulptorių darbo salę ir jau galėjo būti laikomas pilnateisiu studentu.

Paryžiuje Petras gyveno Lotynų kvartale viename kambaryje su Antanu Vivulskiu. Vivulskis, gabus architektas ir skulptorius, teigiamai veikė Petro Rimšos pažinimą į meną ir apamai į kūrybą. Rimša visuomet supasigėrėjimu kalbėjo apie Vivulskį ir jo darbus, jo paminklą Jogailai Krokuvoje, apie šiluvos koplyčią ir kt.

Gavęs kiek pinigų iš brolio, jis nuvyko į Krokuvą ir ten užsirašė į profesorius Laščkos skulptūros klasę. Ten dirbo labai uoliai ir atkreipė į savo profesoriaus dėmesį.

Vienas tų laikų epizodėlis parodo drąsų ir tiesų P. Rimšos būdą.

Prieš kartą prie Rimšos, profesorius pastebėjo padėtą ant jo piešinio parašą -- Piotr Rimša.

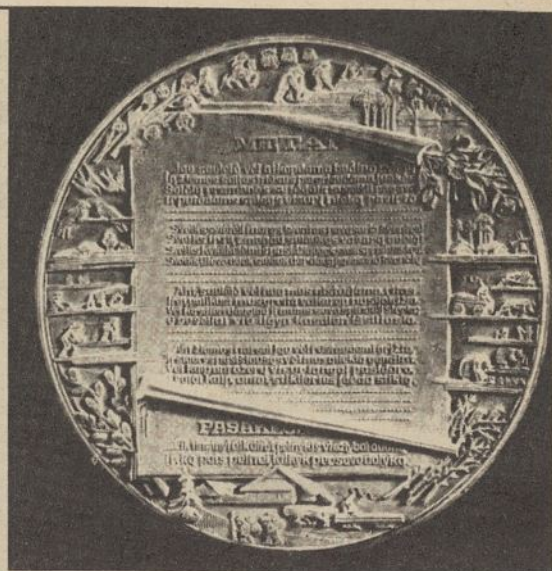
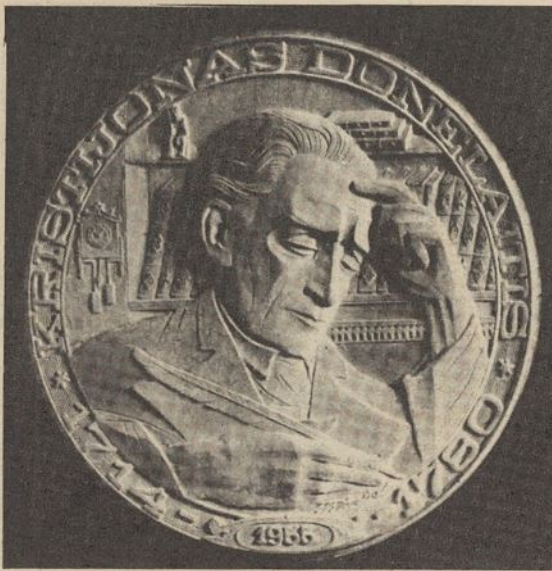
--Ar tai tavo parašas? -- paklausė profesorius.

--Taip, -- atsakė Rimša.

--Tai kas čia per "dživolongas"? -- paklausė vėl Laščka, baksterėjęs pirštu į raidę š.

ar tai nemoki žmoniškai parašyti?

--Čia, pons profesoriau, yra žmoniškai parašyta: aš esu lietuvis, tai lietuviškai ir pasirašau.

Vienas paskutiniųjų Petro Rimšos darbų, Kristijono Donelaičio sukaktčiai atžymėti medalis.

--Ką? Lietuvis? Rimša -- lietuvis! Na, na, iš tavęs toks lietuvis, kaip iš manęs turkas, -- ir profesorius pradėjo kvatotis.

--Tai tamsta, pons profesoriau, tikrai esi turkas, nes aš tikrai esu lietuvis, -- rimtai atsakė Rimša.

--O hoho! Tai štai koks tu pūkštis! -- sušuko, įsmeigęs į Rimšą akis, profesorius.

Daugiau profesorius prie Rimšos nė karto nepriėjo ir daugiau jam nė žodžio nepratarė, --tartum jo nebematė.

Praėjus kuriam laikui, Rimša metė Laščkos klasę ir 1905 m. išvyko į Lietuvą.

Petrui Rimšai niekad netrūko humoro. Štai kad ir vienas man rašytas atvirukas. Jame Petras reiškia susirūpinimą savo grafiniais darbais, kuriuos, važiuodamas į Italiją, paliko Kaune. Mąnydamas, kad galėčiau apie juos pasiteirauti ir kad to neužmirščiau, jis savotiškai pabrėžė tą savo susirūpinimą:

"Gyvenu Romoje ir dar tebe gyvensiu, ir ką tu man padarysi! Bijau, kad neprapultų mano grafikos penki knygos, viršeliai, kurių pasigedau, grįžęs iš Rygos. Prie progos paklausinėk. Vatikano muziejų nusikopijuosiu saukeletą skulp. įdomesnių dalykų. Bijau, kad neprapultų mano grafikos penki knygos, viršeliai. Romoj apsidirbę, važiuosiu dar Neapolin.

lin. Bijau, kad neprapultų mano grafikos penki knygos, viršeliai, kurių pasigedau, grįžęs iš Rygos. Iš Neapolio paskui jau greit apkeliausiu visas pasižymėtas sau vietas. Bijau, kad neprapultų mano grafikos penki knygos, viršeliai, kurių pasigedau, grįžęs iš Rygos ir t.t."

Kai kur P. Rimša pliekdavo satyrą. Prisimenu jo vieną plakatą, kur rodomas tipiškas feodalinis laikų lenkų ponas; jis laiko rankoje ant virvių kaip ant vadžių paprastus kareiviukus, šokdina juos, kaip jam patinka.

*

1935 metais Petras Rimša sumanė aplankyti Jungtines Amerikos Valstybes. Jis norėjo ten pasisvečiuoti pas draugus ir pažįstamus, kurių ten daug turėjo ir, jei bus galima, surengti ir savo kūrinių parodą. Tam pritarė ir visi jo geri draugai, nes įdomu ir naudinga būtų parodyti Amerikoje vieno iš geriausių Lietuvos skulptorių darbų.

Tenyskčiai lietuviai emigrantai priėmė Rimšą labai palankiai. Amerikoje Petrui Rimšai sekėsi. Didžiausiuose Jungtinių Amerikos Valstybių miestuose buvo surengta dešimt jo parodų. Tas parodas glovojo (kaip priimta Amerikoje) žymūs meno mecenatai. Anglų ir lietuvių laikraščiai įdėjo apie jį ir apie jo originalią kūrybą gražių straipsnių. Pora muziejų praturtėjo jo kūrinių. Kone trejų metų jo buvimas praėjo kaip puikus lietuvių dailininko skulptoriaus pasirodymas Amerikoje.

Petras Rimša ir šioje savo kelionėje pasiliko tas pats -- visada linksmas ir originalus. Taigi ir čia netrūko smagių atsitikimų. -- Jis, sakysim, dažnai rašydavo mums į Meno mokyklą laiškus, atsiųsdavo meniškų nuotraukų, įdomių laikraščių iškarpių. Kartą dailininkas Šileika gavo nuo Rimšos storą laišką su dovana ir linkėjimais laimingų metų visiems dirbantiems Meno mokykloje dailininkams. Ta dovana buvo Havanos cigaras, kaip paprastai, su aukso popieru per vidurį ir ant jo užrašytu žodžiu "Marvelous!" (stebuklingas). Šileika, ilgai gyvenęs Amerikoje suprato, kad čia amerikiečių papročiu, gali būti kokie pokštai, ir to cigaro nė nemanė rūkyti.

Susirinkus dėstytojams mokytojų kambaryje, Šileika perdavė draugams Rimšos linkėjimus ir pasigyrė gavęs iš jo puikų dovaną. Pasigailėjo tik, kad jis pats nerūko ir dėl to cigaro skonio neteks jam patirti. Bet jeigu kas labai nori -- prašom.

Cigarą nelaukęs griebė aistringas rūkytojas V. Didžiokas. Jis iškilmingai jį iškėlė, paskui su pasigėrėjimu apžiūrėjo iš vi-

sy pusių, nupiovė galą ir įsikišo burnon. P. Kalpokas, kaip visada linkęs patarnauti, pakišo jam degtuką.

Rikorius patraukė kartą -- geras. Patraukė -- antrą -- tik bumbt! Rimšos cigaras su neaprazstu trenksmu sprogo, paleidęs didelį debesį dūmų. Didžioko veidas nusidažė tamsiai ruda spalva.

Nėra reikalo kalbėti, kaip Didžiokas po to biauariai išsikeikė, kaip Kalpokas, už širdies laikydamasis, mieliausiai Rimšos vardu už tą pokštą Didžioką atsiprašinėjo, o kiti dailininkai iš viso to nuoširdžiai pasijuokė. Savo kūryboje P. Rimša yra gana savitas ir originalus. Jo kūrinių beveik visada turėjo realistinę visuomeninę prasmę, mūsų žmonėms buvo suprantami ir jų vertinami.

Ypačiai pagarsėjo P. Rimša, sukurdamas mūsų praeities kovas dėl lietuviškos kultūros įamžinančią skulptūrą "Lietuvos mokyklą". Tas jo darbas buvo ir dabar yra vienas iš populiariausių mūsų skulptūros darbų.

1907 - 1909 m. sukūrė tris "Artojus". Viena tų kūrinių sunykęs, matyti, išbadėjęs arklys klūpdamas iš visų jėgų tempia arklą, antrame -- arklys kelia maištą, atsisako virš savo jėgų arti, stoja piestu, laužo arklą, trečiame -- tas arklys jau krietės arkle, -- neišlaikė.

P. Rimšos "Jaučiai" puikiai atvaizduoja žmogaus darbštumą ir fizinę darbo jėgą.

Okupavus Lenkijos generolams Vilnių, Rimša padarė visą seriją medalių, plakatų ir atvirukų, giliai smerkiančių Lietuvos sostinės užgrobimą. Tie kūriniai buvo tūkstančiais multiplikuoti ir paskleisti po Lietuvą bei užsieniuose ir, be abejo, žymiai prisidėjo prie Vilniaus klausimo populiarinimo.

Petras Rimša ypač išgarsėjo kaip medalistas. Savotiškas piešinys, darbo švarumas ir įvedimas į medalius peizažą ir liaudies motyvų iškėlė jį kaip vieną originaliausių pasaulyje to žanro dailininką. Taip pat plačiai žinomi ir jo medaliai -- portretai.

Originalumo netrūksta ir plokščiems, dviem pusėmis užbaigtiems skulptūriniais Rimšos kūriniams ("Diena-naktis", "Skausmas" ir kt.). Tai lyg ir savotiškų paminklų projektai.

Petras Rimša nemaža dirbo kaip grafikas ir plakatistas. Jo įvairiomis temomis plakatų ir knygų iliustracijos pasižymi dideliu piešinio originalumu ir linijos lengvumu.

Ir šalia to viso darbo jam dar užteko laiko dažnai pasisakyti periodinėje spaudoje. Daugumas jo vaizdžiai parašytų straipsnių rasdavo platų atgarsį visuomenėje.

FOR TEENAGER
FOR MOTHER
FOR GRANDMOTHER

Kiekvienai asmeninis Princess telefonas

Jaunuolio Princess telefonas reiškia pilną privatumą tiems svarbiems mokyklos ir asmeniniams pasikalbėjimams. Močiutės Princess telefonas reiškia žingsnius taupantį patogumą priimant ar vykdant kasdieninius šaukimus. Mamos Princess telefonas reiškia patogumą ir saugumą, dieną ir naktį. Žemos kainos, spalvoti princess ekstra telefonas reiškia metus malonaus patarnavimo ir smagumo visiems... Mažas... gražus... su šviesa!

OHIO BELL

Cicero Aukšt. Lituanistikos Mokyklos mokytojai su tėvų komiteto nariais: Iš kairės: A. Baukienė, J. Smilgevičienė, Č. Bačinskienė, Stovi A. Zailiskas, B. Babrauskas, P. Razminas, kun. P. Patlaba ir Č. Grincevičius. A. Zailisko nuotrauka

SPORTO DIENOS

REFORMŲ LAIKAS

Jaunutis P. Nasvytis

Artimiausiu laiku mūsų sportiniame gyvenime svarbus įvykis: bus renkama vyriausia šiaurės Amerikos lietuvių sportinė vadovybė -- Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas.

Organizuotas lietuviškas sporto gyvenimas jau yra įėjęs į antrą dešimtmetį. Sportinių darbų balanse yra į ką pažūrėti ir kuo pasidžiaugti. Registruotų sportininkų skaičius siekia netoli

kliai trūksta subrendusių pilnamėčių sportininkų. Kažkur pranyksta daug žadą talentingi sportininkai vos tik studentų amžiaus pasiekę. Ir sportinės šventės pamažu virsta vaikų šventėmis, kur trylikos, keturiolikos metų sportininkai sudaro didžiąją dalyvių dalį. Vykstant į sportines žaidynes dalyvių nuotaiakas galima apibūdinti posakiu "et, vistiek ten nieko gero nebus". Ir deja, dažniausiai tokios iš anksto sudarytos nuotaikos pasilieka visai pagrįstomis. Bloga organizacija, prastos aikštės ir salės, nepunktualumas, registruotų komandų ir pavienių sportininkų nepasirodymas, visuomenės nesidomėjimas mažai prisideda prie entuziazmo ir darbo nuotaikos pakėlimo.

XI-jų žaidynių pirmas ratas Toronte, 1961 m. Geriausia ir jau neviename tarptautiniame turnyre pasizymėjusi tinklinio komanda atvyko į rungtynių salę. Salės viduryje kabo kažkas panašaus į baltinius džiauti virvę. Ji "paužta" džiūstančiomis langų užuolaidomis. Per vidurį virvė tiek žemai, kad kiekviena save gerbianti katė iš vietos peršoktų. Atsakymas į pastabą kaip ir laukta: tinklas abiem komandoms vienodas, o be to, jus vistiek laimėsite.

Tos pačios žaidynės Toronte. Mažam kambaryje sugrūsti penki stalo teniso stalai, apšvietimas kaip Lietuvos kaime prieš šimtą metų. Aplink ir tarp stalų nuolat zuja žiūrovai. O ir patys stalai greičiau pokeriui, o ne stalo tenisui žaisti... Atsakymas į nusiskundimus -- nenori, nežaisk. Tai kas, kad atvažiuota keturi šimtai mylių.

Pabaltiečių pirmenybės, 1961 m. New Yorke. Laukojį mūsų jaunių krepšinio rinktinė nepasirodė. Paskubomis salėje surankioti jaunuoliai pralaimi 60 taškų skirtumu latviams. Ar skaitėte, ką latviai po to rašė savo spaudoje?

Turime gražų, gyvai ir sumanią redaguojamą sporto laikraštį. Deja, jei nevyks stebuklo, šį mėnesį išeina jo paskutinis numeris. Lėšų stoka, ir tik todėl, kad apygardos, klubai ir varžybų rengėjai nepasistengia atskaityti su FASK-tu ir laiku sumokėti priklausantių, palyginti, mažų mokesčių. Apsileidimas, kurio pasėkoje gražaus darbo nužudymas.

XI žaidynių antrasis ratas Clevelande. 9 val. ryto turi prasidėti lauko teniso varžybos. Teisėjai sėdi ir laukia, kol apie 11 val. pradeda rodytis pirmieji dalyviai. Ir braukir drausmink kad geras, jei nei vienas laiku neatvyko. Idomu, kiek tie patys dalyviai vėluotų į amerikoniškas varžybas?

Tai tik keletas smulkmenų. Bet panašių, pastebėtų ir nepastebėtų smulkmenų susidarytų šimtai. Jos pamažu menkina, nublukina, daro nevertu dėmesio visą mūsų sportinę veiklą. Dar ir šiandien man ausyse skamba vieno geresniųjų mūsų sportininkų posakis, važiuojant namo iš vienu, nekaip praėjusių varžybų: "... paskutinį kartą važiuavau į lietuviškas žaidynes...". Norėjau jį smerkti, bet prisiminęs visą netvarką, tylėjau.

Reikia ką nors daryti. Daryti skubiai, negailėstingai ir nesiterliojant, kad mūsų sportas grįžtų į sveiką vėžes. Naujai renkamam FASK-tui prieš akis nelengvi uždaviniai. Nuo jo daugiausiai ir priklausys, kokiais

Neseniai Chicagoj susituokę Elvyra ir Romualdas Libai. R. Libus yra gerai žinomas Chicago LSK Tauro futbolininkas.

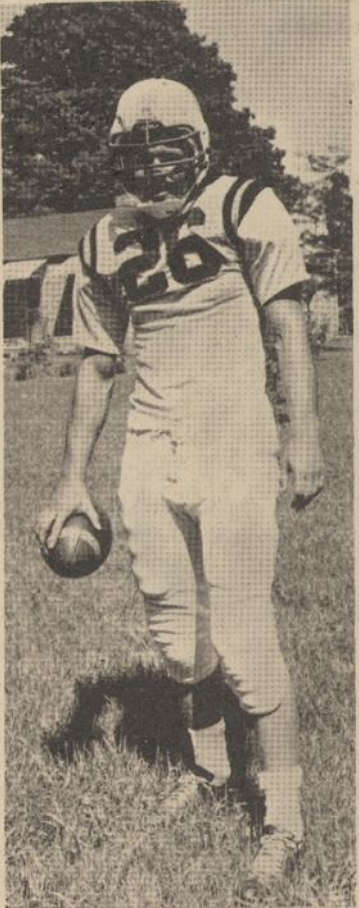
A. Plenio nuotrauka

keliais nukryps mūsų sportinis gyvenimas. O jis svarbus ne tik sportininkams ir sporto veikėjams. Jis svarbus visai lietuviškai visuomenei.

Šiuo metu mūsų sportininkų šeima yra viena didžiausių jaunimo organizacijų su pajėgumu augti ir plėstis ne tik naujųjų, bet ir senųjų išeivių tarpe, nes jaunimas sportuoti mėgsta. Reikia tik tvarkingos ir gerai organizuotos aplinkos.

BREŠTA DU JAUNI SPORTININKAI

Neseniai Benton Harbor, Mich. periodinė spauda beveik į herojus iškėlė Leoną Savičių, žaidžiantį futbolą Eau Claire aukštesnioje mokykloje. Mat, vienoje rungtynėse Leonui Savičiui pavyko padaryti du taip vadinamus "touchdowns". Vienas jų siekė 81, o kitas net 97 jardus. Teigiamų atsiliepimų Leonas yra sulaukęs ir pereiną žiemą, žaidžiant krepšinį tos pačios mokyklos "varsity" krepšinio komandoje.

Leonas Savičius

Leonui nesvėtimos ir kitos sporto šakos. Gana iškiliai jis jau spėjo pasireikšti ir lengvoje atletikoje. Šiemetinėse aukštesniųjų mokyklų varžybose 440 jardų prabėgo rekordine 52.0 puse sekundės. 52 sekundžių laikas prašoka ir mūsų geriausią Š. Amerikos lietuvių jaunių A klasės 440 jardų pasekmę. Lietuvių oficialus rekordas (52.6) priklauso chigagiškiui M. Vygantui, kuris pasiekė 1956 m. Neprastos septyniolikamečio ir šuolio į tolį pasekmės.

Leono jaunesnis brolis Viktoras gimęs 1947 m., neatsilieka

Viktoras Savičius

nuo vyresniojo. Lanko tą pačią mokyklą ir 100 jardų bėgime šiemet užėmė pirmąją vietą. Jo laikas 11,2. Š. Amerikos lietuvių jaunių B klasės 100 jardų geisusia pasekmė (11.1) priklauso Venclausui, Clevelando LSK žaibui.

Viktoras ir Leonas ypatingai yra pamėgę golfą ir abu žaidžia mokyklos komandoje. Šiam žaidimui geras sąlygas jie rado Bachunų Tabor Farmos golfo aikštėje.

Neskaityt Leono 1960 m. pasirodymo Chicagoje įvykusiose žaidynėse, jiedviems dar neteko plačiau pasireikšti lietuvių sportininkų tarpe. Tokia proga greičiausiai atsiras šį rudenį žiemą. Abu yra numatę įsijungti į Chicago LSK Aro eiles ir pasirodyti krepšinio varžybose. Jiems linkėtina sėkmės sportiniame gyvenime. O ji turėtų juos lydėti, nes iš arti stebėjus aiškiai matyti atkaklios pastangos.

P.Ptr.

BOSTON

BALFo metinis pokylis

Spalio 8 d., 5 val. po pietų. Naujojo Amerikos lietuvių Piliečių d-jos salė, buvo surengtas BALFo 17 skyriaus metinis pokylis. Sk. pirm. Ant. Andriulioniui staiga susirgus ir atgulus į ligoninę kojos operacijai, pokylį pradėjo ir jo šeimininkas buvo agr. Ant. Bričkus. Pokylio globėju ir programos vedėju pakviestas St. S. Antv. a r a s. Invokaciją pasakė kun. dr. V. M. Cuk

r a s. Jis buvo ir pagrindinis pobūvio kalbėtojas, iškeldamas aukos ir gailėstin-gumo prasmę.

Prof. dr. J. Eretas savo šeimos vardu dėkojo už paramą BALFui tuo metu, kada, beveik be visko pasitraukus iš Lietuvos, teko rūpintis šeimos išauginimu ir išmokslinimu. Jo dukterė Aldona, gaudama BALFo stipendiją, Zueriche baigė Vaidybos meno mokyklą, dirbo Mannheimo, garsiaje Goettingeno teatre, o šiuo metu vaidina Kiehlho vokiečių teatre tokius vaidmenis, kaip Schiller'io Marija Stuart. Betgi didžiausio dvasinio pasitenkinimo jai teikia tas vaidmuo, kada ji gaunanti progos per radiją prabilti į savo mirusios motinos šalį Lietuvą. Prof. J. Eretas linkėjo, kad JAV atsisirastų daugiau lietuvių milijonierių, kurie neskestų lašiniuose, bet rūpintųsi ir patriotiniais uždaviniais.

BALFo reikalų vedėjas kun. L. Jankus kalbėjo apie BALFo rūpesčius ir vargus, dėkojo Bostono lietuviams už aukas. St. Santvaras, dėkodamas kun. Jankui, tarė, kad Bostone tos aukos galėtų būti gausesnės, o lietuvių širdys gailėstingesnės.

Meninę pokylio programą atliko Rita Ausiejūtė, jautriai paskaitydama vieną partizanų eilėraštį ir

Bern. Brazdžionio Neregio elegiją, ir Onos Ivaskienės vadovaujami jaunieji (4-8 metų) tautinių šokių šokėjai. Ona Ivaskienė nusipelnė didelio mūsų dėkingumo, nes jau eilę metų, kai ji nepavargdama, dirba su jaunimu ir toli už Bostono ribų garsina liet. tautinį šoki.

Į BALFo metinį pokylį apsilankė apie porą šimtų šaunių Bostono lietuvių. Buvo vaišės, tarpusaviai pašnekesiai, grojo šmito šokių kapela. Pokylis baigėsi apie vidurnaktį, buvo jaukus ir rūpestingai surengtas.

Laisvės Varpo koncertas

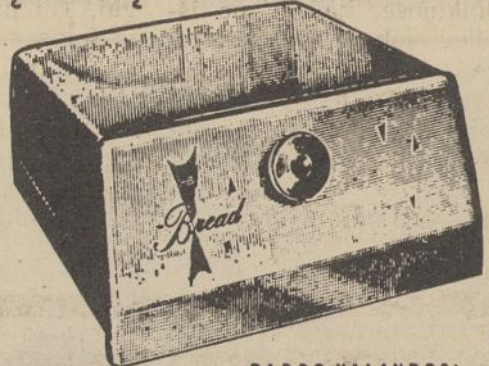
Spalio 22 d., 3 val. popiet, taigi už poros savaitių, Aukšt. Mokyklos salė, Thomas park, So. Bostone, yra rengiamas radijo valandos Laisvės Varpo, kuriam su atsidedimu vadovauja Petras Višcinis, metinis koncertas. Programą atliks mūsų žymūs solistai iš Chicago Dana Stankaitytė, Stasys Baras ir Jonas Vaznelis. Solistams akompanuos muz. J. Kačinskas. Patys vardai sako, kad koncertas turi būti įdomus ir aukšto meninio lygio. Bostono ir jo aplinkinių lietuvių iš anksto raginami nepamiršti Laisvės Varpo koncerto, rengiamo spalio 22 d., 3 val. po pietų.

St.

dovanos ★ ★ taupytojams ★

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU

DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4 %

mokame už
legalios
taupymą!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke

SAV. J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!

TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	 5ths	\$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac	.. 5ths	\$4.98
3 MARTELL 3 star Cognac	5ths	\$5.39
4 METAXA graikų brendy	5ths nuo	\$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH		
whisky	 5ths	\$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	 5ths	\$2.95
7 CHERRY, BLACKBERRY, PEACH,		
APRICOT importuoti		
prancūzų likerai	 5ths	\$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

CleveLoans

HOME • AUTO • BUSINESS • PERSONAL

LET US
HELP
YOU

70 CONVENIENT, COMPLETE BANKING OFFICES

MEMBER FEDERAL RESERVE BANK

TRIJU MENININKU KONCERTAS CLEVELANDE

Dainavos stovyklos globos komiteto surengtame spalio 7 d. koncerte pasirodė du šokėjai ir aktorius. Jonė Kvietytė — jau daug pasiekusi, įmantriai išstobulėjusi išraiškos šokėja, dėstanti savo srities dalykus Toronto universitete, šokanti televizijai ir turinti gastrolinių sutarčių artimiausiai ateičiai. Josios partneris George Donnell — panašiai rafinuotas ir taip pat besireikiąs šokėjas. Ir aktorius Vitalis Žukauskas — sėkmingas pasakotojas, koncertinis bei dramatis vaidintojas, režisiorius, kruopštus teatro istorikas, programų vedėjas, sąmojų išradėjas, šį kartą minįs jau 125-tą koncertą Amerikoje.

Tasai koncertas nenoromis primena visokias peripetijas šokių ir baleto istorijoje. Vystymosi eigoje bene pirmieji pradmens būtų šventieji šokiai senovės Egipte, mistinio pobūdžio ar religinės reikšmės senovėje Graikijoje ir Romoje, vėliaus lydinčiai ar iliustruojantieji vaidinimus šokiai nuo klasikinių ir romantinių iki natūraliųjų, laisvųjų, plastiškų, tautinių ir liaudies šokių-žaidimų. Naują kryptį plačiu mastu randa XVIII amžiuje prancūzų teorikas-režisiorius J. G. Noverre, jungdamas įvairius spektaklio elementus. XX amžiaus pradžioje Vokietijoje Mary Wigman artėja prie išraiškos šokio (Ausdrnextanz) ir formuoja judesių skalę ir techninę sistemą. Beveik tuo pačiu metu amerikietė Is. Duncan padaro dar didesnį šuolį į natūralų stilių. Pagaliau 1934 metų L. Kirsteino laimėjimai amerikinio baleto polinkiuose, kad ir ne išraiškos šokyje (interpretative dance), irgi teikia vilčių sulaukti naujovių bendroje baleto struktūroje, linijose ir vaidavimo sudvasinime.

Prieš koncertą laikas iš

baleto mėgėjų abejojo, ar sugebės suprasti tokius šokius. Be pointe'ų (kojų pirštų galais), be įprastinių, lengvai suprantamų pas (tariama pa — žingsniai), naujomis priemonėmis, basomis kojomis, kitaip stilizuotais drabužiais ir t.t. Paaiškėjo, kad viskas priimta mielai, turinys įtikinamas, plastika naujoviška, savotiška ir labai tiksli, jausmai, svajonės, simbolika ir nuoširdumas — įspūdingi.

Šokėjai yra pasiekę puikios technikos. Abiejų susižokta nepaprastai darniai ir visiškai be klaidų. Suderinti judesiai, rankos, bendriniai judesiai, pozos, žingsniai, posūkiai ir kt. Stilingumas pagirtinas — rimtai apgalvotas, labai vykusiai pritaukintas prie pačios turinio esmės ir apribotas skoningu santūrumu nuotaikos ribose. Visa psichiškai pagrįsta, įtaigos plauktę plaukia į žiūrovą ir versta verčia tartum drauge matomais arba ir nerealiais vaizdais gyventi, džiaugtis, jaudintis ir liūdėti. Dinamikos niekur netrūksta: jokia betkurio kūrinio dalis nebuvo nei šabloniškai blanki, nei efemerikiškai nepčiuopiama. Net ir choreografiškoji ekstatė apvaldoma tam tikrais rėmais, saikingai ir neatsisakant nuo intuitycijos kelio.

Muzika naudojama įvairių tautybių autorių — amerikiečių, ispanų, prancūzų ir kitų. Muzika ir šokiai lyg patys savaime išsiskiria. Atrodo, kad tokius kūrinius tik šitaip ir galima vaizduoti. Tempams šokėjai jautrūs ir ritmingi. Net agogiką (tempų keitimą) atlieka itin skrupulingai. Tai įrodo, kad muzika ir šokis specifiškai įsiderina į tikrąjį vieningumą.

Drabužiai, jų spalvos, fūsonai, kartais kuklūs, kartais pagilina bei įprasmina šokį, esmiškai tarpininkaudami šokiui ir muzikai. Ne-

jučiomis ateina galvon mintis, kad ir dekoracijos su tinkamu apšvietimu tam tikrais atvejais labai praverstų.

Iš 10 programos numerių keturis atliko J. Kvietytė, vieną — G. Donnell ir penkis — abu. Sunku būtų beįskaiciuoti visas įdomybes. Štai pav.: J. Kvietytės: Iš toli (... Iškabinau aukso grandines nuo žvaigždės ant žvaigždės... ir šoku — Arthur Rimbaud) — muz. Satie — beveik klasiški ir vis dėlto normaliai gyvenimiški judesiai, Vasaros metas — muz. Gerschwin — pabrėžtas ir patikimas vaizdumas; G. Donnell — Karin-gai — muz. Bennett — daug pasiekta technikoje, malonus grakštumas ir tviskantis vyriškumas; abiejų: Linija — muz. Bartok — poezinis pavidalas, efektinga pabaiga, Culiacan (stilizuotas Pietų Amerikos liaudies šokis) — muz. May — nuotaka ir pamarginimai komiški, Too darn hot (šokis iš populiarios operetės "Kiss me, Kate") — muz. Cole Porter — beveik skraidymas ir dailūs koketingi šuoliai.

Žiūrovai suprato įsakmiai parodytus šokėjų ryšius su erdve, judesius, reiškiančius vidinį žmogaus būsenos ritmą, nors ir nesutiktų su nuolat skelbiamu šukių "išlaisvinti sielą per judesį".

V. Žukauskas šį kartą buvo taip nusiteikęs, kad palinksmo publiką ne tik programos pradžioje ir pabaigoje, ne tik tuose tarpuose, kurie buvo programoje numatyti, bet ir po kiekvieno šokio. Nuo lengvutės ironijos ar anekdotiškos pašaipos iki kandžios satyros — visur ir visad efektyvus, vaidybiškai patyrus ir niekad nesiekiąs grubaus šaržo. Ar gnybtelia paskirus individus — vyrus, moteris, vaikus, šeimas, ar plačiau apima visuomenės arba didžiųjų politikos žygių negalavimus ir klaidas, vis tiek išlaiko orią formą ir nieko neužgauna.

Salės nuotaiką daugiopais niukteliėjimais įkaitina meistriškai. Improvizuoja technines priemones, dažnai netikėtą turinį ir net pavienius žodžius be nereikalingų pauzių ir visai sklandžiai. Aktoriškas plonybės barsto tartum iš gausybės rago; veidas reikšmingas, intonacijos nušifruotos, balsas skambus be pastangų, tarsena be defektų, judesiai, pozos, stovėsenos, eisena — sąmoningai ir lengvai valdomi. Be to, tai nėra tiksliai vaidintojas ar kalbėtojas: jisai ir deklamuoja, ir ryškiai skaito, ir praneša, ir kalba, ir pasakoja, ir vaidina, ir dainuoja, ir šoka. Nuolatiniais sultingais įvairiarūšio komizmo padažais prijuokino žiūrovus iki ašarų.

Poema, adresuota Brooklynui, lygiai tiek pat taikytina Clevelandui ar kiekvienai kitai mūsų kolonijai — beveik sarkastiškas rimbas prieš visokias kasdienes "ligas". Operos Carmen parodija — marga, spalvinga, blizganti daugelio sričių nuotaika. Lietuviybės išlikymas, Lietuvių Bendruomenės darbai, nūdienės aktualijos, anekdotų pluoštas, įtaigios temos bei jų nuotrupos — užpildė vakarą. Automatinė muzika porą kartų privertė šokėjus per ilgai pozuoti prieš pradėdant šokti. Blogesnis dalykas — nuolatinė muzika po scena (kitoje salėje kita programa), trukdanti šiai scenai.

Šokėjams ir aktoriui pasisekė nuteikti žiūrovus la-

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Visos skautės prašomos būtinai atvykti į tunto sueigą, kuri įvyks šį sekmadienį, spalio 15 d., 11:30 val. Naujosios parapijos salėje. Sueigoje sutiksime vyriausią skautininkę. Visų patogumui 10 val. yra lietuviškos pamaldos ir tuoj po mūsų įvyks sueiga. Skautės renkasi uniformuotos. Tėveliai maloniai prašomi dukras atvežti ir kartu dalyvauti sueigoje.

• Aukštesnieji lituanistiniai kursai prasidės ateinančią savaitę. Kursų vedėju pakviestas P. Balčiūnas, lektorais — A. Mikulskis, B. Gaidžiūnas, J. Žilionis ir St. Barzdukas.

Kursų atidarymas numatytas spalio 15 d., 3 val. Čiurlionio namuose. Ta pačia proga bus įteiktos, valdybos skirtos dovanėlės, šiemet baigusiem šių kursų pirmąją laidą.

• L. B. pirmosios apylinkės valdyba Dainavos stovyklai paremti paskyrė \$20 auką.

• J. Čėsna, iš Omahos lankdamasis Clevelande, paskyrė švietimo reikalams \$10.00. Jo pageidavimu ši suma bus įteikta geriausiam 1961 m. Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos mokiniui.

• S. Narkeliūnaitė, kviečiama abiejų apylinkių, sutiko lapkričio 18-19 dienomis Clevelande parodyti filmą, kuri jos sukurta šiais metais lankantis Lietuvoje.

• Solistės D. Stankaitytės ir rašytojo A. Barono koncertas - vakaras, rengiamas Lietuvių Fronto Bičiulių, įvyks spalio 28 d. Lietuvių salėje. Bilietus galima įsigyti pas J. Mikonį — tel. IV 1-6900 ir MU 1-2154.

• Dr. Z. Sabaitis, gyvenęs Clevelande, atsigulė į ligoninę ištyrimui.

• LSK Žaibo visuotinas narių susirinkimas įvyks šį sekmadienį, spalio 15 d., 5 val. po pietų, Čiurlionio Ansamblio namuose.

Programoje: Praėjusio sezono užbaigtuvės, iškilesnių sportininkų atžymėjimas, ateinančio sezono veiklos gairės, įvairūs einamieji reikalai.

Po susirinkimo bus kuklios vaišės ir šokiai.

Ne tik žaibo nariai, bet ir svečiai kviečiami atsilankyti.

• Metinis LSK Žaibo vakaras-koncertas įvyks 1962 m. vasario 3 d. Slovėnų Auditorijos patalpose. Prašoma kitos organizacijos tą dieną parengimų nedaryti.

NAUJOS PARAPIJOS RAJONE NAUJI NAMAI

Dviejų šeimų namas. 5 ir 5 kamb. Mūrinis. Moderniškos virtuvės. Atskiros skalbyklos. Ištinuotas poilsio kambarys. Dviejų mašinų garažas. Kaina \$34,900.

Vienos šeimos namas. Moderni virtuvė. Iš dalies užbaigtas poilsio kambarys ir antras aukštas. Kaina \$18,500.

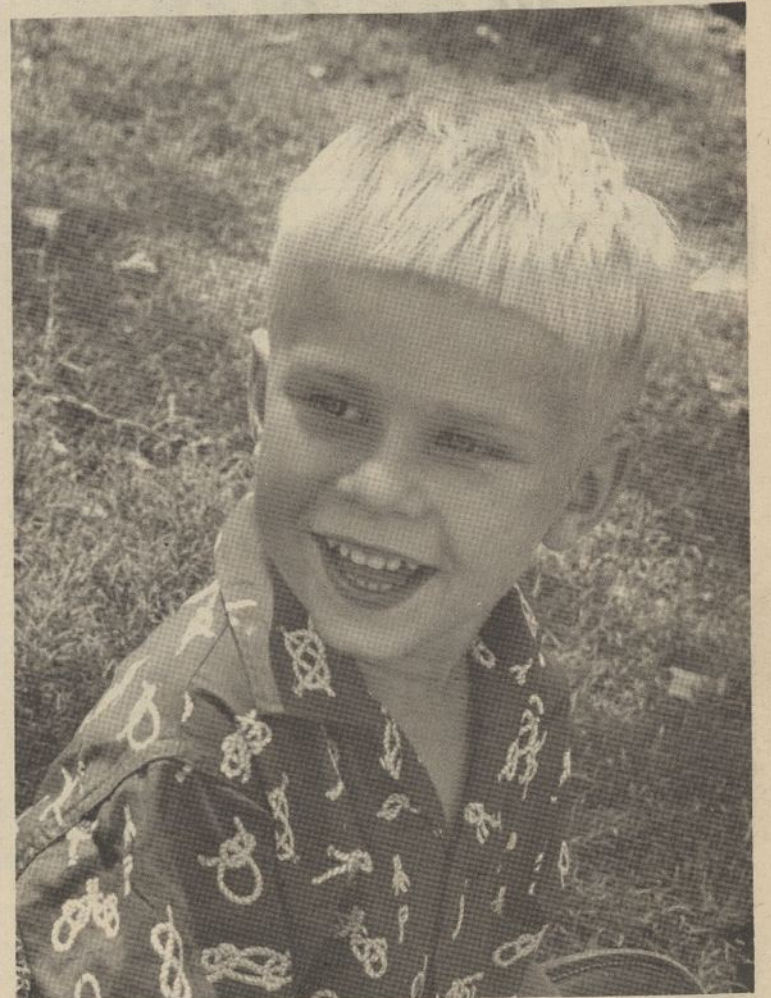
Lietuvių pirkėjams duodam nuolaidą.

JONAS ŽUKAS, namų statytojas
Telef. įstaigoj AN 1-2616 namuose KE 1-6048.

bai pakiliai. Plota labai dažnai. Po koncerto visla trijulė apdovanota gelėmis.

Vladas Braziulis

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURSA

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 70. Algis Stančikas, 4 metų amž., iš Los Angeles, Calif. Nuotrauka L. Kančausko.

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 71. Edvardas Krygeris, 3 metų amž., iš Clevelando Ohio. Nuotrauka M. Krygerienės.

• Ieškau darbo: vakarais ar savaitgaliais vaikus sugot. Skambinti: HE 1-3234.

Parduodama delikatesų krautuvė

Nebrangi kaina. Gera apyvarta. Turi parduoti, nes išeina pensijon. Teirautis: 6510 Superior Ave., tel. 361-6739. (119)

Vienos šeimos namas, prie pat Naujos parapijos, viskas viename aukšte.

Dviejų aukštų vienos šeimos, ten pat, labai didelis sklypas.

Mūrinis bungalow, 3 miegamieji, prie pat E. 185 St. Norintieji pirkti ar parduoti prašome skambinti

Juozas Mikonis Realtor
EAST SHORE REALTY
780 E. 185 St. IV 1-6900
Namų MU 1-2154

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra
1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4% SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000 DEPOSITS MADE BY OCTOBER 20th EARN INTEREST FROM OCTOBER 1st

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS IVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniu ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimei atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

KAS IR KUR?

• **Sophie Barcus**, daugiau 30 metų išsilaikiusios Chicago to paties vardo lietuvių radijo programos savininkė ir vedėja, spalio 9 d. mirė, sulaukusi 63 metų amžiaus. Velionė priklausė kelioms lietuvių draugijoms ir gyvai veikė lietuvių organizaciniame gyvenime. Jos vedama radijo programa dažnai ir noriai talkino lietuvių organizacijoms.

Sophie Barcus radijo programos vadovavimą toliau tęs duktė ir žentas, Aldona ir Feliksas Daukai. Jiems pastoviai talkininkauja Ballys Brazdžionis.

• **Dr. Jonas Maurukas**, gyvenęs Elyrijoj, yra sunkiai susirgęs ir paguldytas į ligoninę.

• **Muz. Nijolė Stadalninkaitė-Ulėnienė**, kuri jau treči metai dėsto muziką ir moko piano vienoje Long Islando aukštesnėje mokykloje, ši rudenį atidarė pianino studiją savo namuose — Plainview, Long Island, N. Y. Šioje studijoje duoda pavienes ir grupines pamokas. Grupinis pianino dėstymo metodas yra naujas šioje srityje ir labai propaguojamas Columbia Universiteto Teachers' College profesoriaus Dr. R. Pace.

• **Dr. P. Sutkus**, iš So. Holland, Dirvai paremti atsiuntė \$5.00 auką.

MIRĖ STUD. KAZYS ŠIAUDIKIS

Spalio 4 d. mirė medicinos studentas, Kazys Šiaudikis, 22 m. amžiaus. Paskutinius dvejus metus studijavo Salamancos Universitete ir buvo bebaigias medicinos fakultetą. Į Ispaniją išvyko iš Venezuelos, kur gyveno su tėvais, Velionio tėvas inž. R. Šiaudikis dirba labai didelį Venezuelos cheminę pramonę vad. Petroquimica.

Sūnų Kazį po trijų metų studijų Caracase, Centraliniame Universitete, išleido į Ispaniją dėlto, kad Venezuelos universitetuose vyravo neramumai, mokslas būdavo vyriausybės nutraukiamas ir studentų gyvenimas buvo nesaugus.

Dabar, lygiai po dviejų metų studijų, studentas Kazys Šiaudikis grįžta iš Ispanijos vėl į Venezuelą karste ir su juo atkeliauja neišmatuojamas skausmas motinai ir tėvui.

A. Diržys

Giliai sujaudinti žinios apie mums mielo

A. A. KAZIUKO ŠIAUDIKIO

netikėtą mirtį Ispanijoje, drauge liūdime su jo tėvais ONA ir ROMU ŠIAUDIKIAIS Venezueloje.

Diržių ir Milmantų šeimos
New York — Chicago

Mūsų brangiems prieteliams

ONAI ir ROMUI ŠIAUDIKIAMS,

netikėtai mirus jų sūnui KAZIUI — Salamankoj, Ispanijoje. širdingai reiškiamo užuojautą.

Gavorskų šeima

Venezuela

• **Lietuvių Bendruomenės Tarybos nariams** išsiuntinėti balsavimo lapai tvirti naują centro valdybą, į kurią anksčiau išrinktas pirmininkas Jonas Jasaitis siūlo: kun. S. Šantarą, Valdą Adamkavičių, Kostą Janušką, Zigmą Dailidką, Jeronimą Ignatonį ir Algimantą Kėželį.

• **Brooklynietis Stasys Jakštas**, dirbęs centriniame New Yorko pašte, užsipelnė reto pagyrimo už savo darbą — "Superior Accomplishment Award". Tai turbūt vienintelis lietuvis, gavęs tokį atžymėjimą Amerikos paštuose. Ta proga jis gavo specialų diplomą, 50 dol. čekį ir auksinį tai progai ženkluką.

• **Muzikas Juozas Žilevičius**, pasitraukęs iš vargonininko pareigų, dabar pasiekiamas šiuo adresu: 49 Hershey Dr., Wayne, N. J.

• **Dr. V. Ingelevičius su dukra Mara Vygantiene** buvo išvykę penkioms savaitėms atostogų į Europą, kur jie aplankė Vokietiją, Italiją, Šveicariją ir kitus kraštus ir šiomis dienomis grįžta į New Yorką.

• **V. Jonuškaitė-Leskaitienė**, Lietuvių Moterų Atstovybės klubo pirm. New Yorke, vasarą praleido Santa Barbaroj, Kalifornijoje pas seserį. Aplankė draugus ir pažįstamus Los Angeles ir ši mėnesį grįš į New Yorką, nes gerai ir ilgai pasilsėjusi žada vėl gyvai įsijungti į lietuvių organizacinį gyvenimą.

LOS ANGELES

Piniginio BALF vajaus reikalai

Šių metų BALF valdyba ėmėsi naujo būdo piniginių vajų vykdymui. Buvo sudaryti aukų lapų sąrašai ir iš eilės siuntinėjami, prašant tuoj pat juos grąžinti siuntėjui, įrašius savo auką. Tačiau pasirodė, kad dalis lietuvių tuos lapus sunaikino, arba sąmoningai negrąžina. Todėl BALF valdyba turėjo sustabdyti šį rinkimo būdą ir pakeisti kitu. Dabar valdybos nariai siuntinėja visiems lietuviams vokus su atsisaukimo lapeliais prašydami aukos. Visi geros valios lietuvių prašomi kuo greičiau šį BALF kreipimąsi išgirsti ir savo auką prisiųsti. Užlaikytus ankstyvesnius aukų lapus taip pat prašome kuo skubiau grąžinti.

Šis piniginių vajus eina į

Šeštadieninės Maironio lietuvištos mokyklos Brooklyne šių metų abiturientai su mokytojais. Sėdi iš kairės: E. Urbelienė, J. Matulaitienė, kun. J. Pakalniškis, mokyklos vedėja E. Ruzgienė, Pr. Naujokaitis, I. Banaitienė, Vl. Krivickas, Antroje eilėje iš kairės J. Kregždienė ir iš dešinės -- J. Gerdvilienė. Abiturientai: virš, eilė iš kairės: Marija Ažuolaitė, Danutė Kezytė, Teresė Bendoriūtė, Rūta Ruzgaitė, Guoda Kašubaitė. Antroje eilėje iš kairės: Kazimieras Snieska, Laima Minkūnaitė, Pranas Ažuolas, Vita Gerdvilaitė ir Steponas Gerdvilis.

JAUNIMAS STIPRESNIS LIETUVIŲ KALBOJE

SKAUTŲ AKADEMIKŲ INITIUM SEMESTRI. — JAUNO DAILININKO PARODA. — KOMPOZ. V. K. BANAITIS SERGA

New York, N. Y. — Šeštadieniais Apreiškimo parapijos mokyklos klasės vėl prisipildė lietuviškuoju jaunimu, šiemet net gausiau, negu kitais metais. Energingoji šeštadieninė Maironio vardo mokyklos vedėja Elena Ruzgienė pareiškė, kad šiais metais lietuviškąją mokyklą lanko 163

pabaigą.

BALF koncertas-balius

Spalio 21 d. BALF rengia šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėje gražų koncertą-balių.

Programoje dalyvauja: violončelistas Viktoras Dapšys, pianistė Alice Dotts, solistai, ansamblis, vadovaujamas komp. Br. Budriūno. Jo sudėtis: P. Baltakis, J. Čekanauskienė, R. Dabšys, V. Dičiūtė, A. Narkevičiūtė, B. Reivydaite, E. Skistimas, ž. Stropūtė, V. Variakojis ir E. Vilimienė. Balius vyr. šeimininkė P. Raulinaitienė prašo ponių neatsisakyti pagelbėti jai paruošti įvairių valgių bufetą. Bufetas veiks jau nuo 5:30 val. vakaro, o koncerto pradžia 6:30 val.

Laimėjimo lentynai malonėkite atnešti dovanų.

Šokiams gros puikus austrų studentų orkestras iki 12 val.

Mielas jaunime, tu irgi maloniai išgirst šį BALF kvietimą ir dalyvauk koncerte-baliuje.

V. Pažiūra,
BALF skyriaus pirm.

mokiniai. Ji taip pat pasidžiaugė, kad naujai į mokyklą įstoję mokiniai daug gražiau ir laisviau kalba lietuviškai, negu tie, kurie į šeštadieninę mokyklą įstojo prieš kelis metus. Reikia pastebėti, kad tai išimtinai yra jau Amerikoje gimęs jaunimas.

Mokykloje veikia aštuonios klasės, kuriose dėsto 13 mokytojų. Šiais metais į mokytojų eiles įsijungė O. Barauskienė. Kaip ir kiekvienais metais, jau dabar planuojama mokyklos kalėdinė eglutė su programa, kurioje pasirodys visos klasės. Taip pat bus suruoštas ir kaukių balius Užgavėnių proga. Artimiausiu laiku bus renkamas naujas tėvų komitetas.

Akademikų Skautų Sąjungos New Yorko skyrius spalio 7 d. Festival restorano patalpose suruošė Initium Semestri, kuris sustraukė gražų būrį studijuojančio jaunimo ne tik iš didžiojo New Yorko, bet ir iš kitų miestų: Philadelphia, Hartfordo ir kt.

Studentai skautai parengė trumpą, bet įdomią ir linksmą programą, kurioje dalyvavo: Aldona Šileikytė, Virgilija Matekūnaitė, Eglė Sodaitytė, Ramunė Vilkutaitė, L. Butkutė, Algis Šetikas, Algis Rimas, Vytautas Montvila ir Rimas Klivečka.

Svečių tarpe buvo latvių ir estų studentų atstovai.

Auto mobilio nelaimėje,

Los Angeles vilkiukai, vadovaujami adj. J. Jokubausko, atėjo pasveikinti savo vadovą sktn. V. Sviderską vardinių progą, atnešdami jam glėbį dovanų.

L. Kančausko nuotrauka

ORKESTRAS SALIONE

netilptų, bet naujais aparatai su stereo perdavimu beveik atstoja orkestrą. Atvykit įsitikinti pas Gradinską, 2512 W. 47th Str., Chicago, Ill., FR 6 - 1398.

Nijolė Zobarskaitė, rašytojo Stepo Zobarsko duktė, pereitą pavasarį baigė anglų literatūros studijas Master laipsniu ir, gavusi stipendiją, Columbia universitete ruošia doktoratą iš XVIII amž. anglų literatūros.

Kompozitorius V. K. Banaitis, neseniai užbaigęs Jūratės ir Kastyčio operą, serga ir nedaug gali atsidėti kūrybai. Jis gyvena savo brolio inžinieriaus šeimoje.

Stepo Zobarsko novelių knyga anglų kalba jau išėjo iš spaudos. Ji pavadinama The Maker of Gods. Knygai viršelį paruošė dail. Povilas Osmolskis. (jso)

DETROIT

Bandomasis mėnuo

Taip. Tikrai bandomasis mėnuo, nes visą šį mėnesį vykdoma pirmą kartą aukų lapais Balf 76 sk. rinkliava. 53 rinkėjai, negailėdami laiko nė kelionės išlaidų, žada aplankyti kiekvieną Detroito ir jo apylinkės lietuvių, prašdami aukos pavergtojo, ištremtojo ir nelaimingojo lietuvių šalpai.

Malonu būdavo skaityti spaudoje vokiečių atsiliepimus, kaip lietuviai, karo androms nurimus, juos pavalgydindavo ir sušeldavo, patys būdami pavergti ir alkani. Dabar pamatysime, kiek mes atjaučiame alksantį brolių, patys būdami sotūs.

Trijų seselių vaisės

Laimė ir nelaimė riša žmones. Todėl ir sakoma, kad pasidalytas džiaugsmas yra dvigubas džiaugsmas, o pasidalytas skausmas — pusė skausmo. Gal ta mintimi pasikloję, trijų nelaimingųjų sesių — estų, latvių ir lietuvių tautų komitetas spalio 21 d. Bell Isle Casino salėje bendriems rūpesčiams pasidalyti rengia susiartinimo vaisės ir šokių, kuriems gros puikus orkestras.

Kadangi svečių skaičius turi būti žinomas iš anksto, tai visi lietuviai, norintieji minimose vaišėse dalyvauti, maloniai prašomi pranešti V. Staškui tel. KE 3-1856 ne vėliau š. mėn. 17 d.

K. Jurgutis

Grupė svečių spaudos baliuje rugsėjo 23 d. Chicagoje. Prie stalo iš kairės: I. Andrašiūnas, D. Bobelienė, E. Šulaitis, dr. K. Sruoga, dr. D. Giedraitis, dr. K. Bobelis, E. Giedraitienė, V. Koncius.

Bostono skautų tėvų suruošto Žalgirio tunto tartininkui J. Vaičjurgiui ir jo vadijos nariams pagerbimo dalyviai. Iš kairės: P. Molis, V. Vaičjurgienė, J. Vaičjurgis, L. Čepienė, dr. V. Čepas, Manomaitienė, F. Kirša, Prieky O. Adomavičienė, K. Adomavičius, Gruzdienė ir kt.

K. Gruzdo nuotrauka